



ตั้งนะโม ๓ จบ

พุทฺธัง อัมมัง สังฆัง นมัสสามิ
ขอนอบน้อมแด่องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า
ผู้ไกลจากกิเลส
ตรัสรู้ชอบได้โดยพระองค์เอง

ณ โอกาสบัดนี้จะได้แสดงพระวินัยสิกขาขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ขอท่านทั้งหลายจงตั้งใจฟัง ด้วยสัจจะเคารพเกิดกราบนมัสการพ่อแม่ครูบาอาจารย์ กราบนมัสการครูบาอาจารย์ และเพื่อนสหธรรมิกทุกท่าน

วันนี้จะได้บรรยายเรื่องวัตร ๑๔ เพื่อพระจะได้เข้าใจเอามาใช้ เอามาปฏิบัติตามพระวินัย ในการประพฤติพรหมจรรย์เป็นแนวทางพอสังเขป

วัตร ๑๔ มีทั้งหมด ๑๔ ข้อ

- | | |
|---|--|
| ๑. อาคันตุกวัตร (ข้อวัตรปฏิบัติของภิกษุผู้จรมา) | ๒. อาวาสสิกวัตร (ข้อปฏิบัติของภิกษุเจ้าถิ่น) |
| ๓. คมิกวัตร (ข้อปฏิบัติของภิกษุผู้จะเดินทางจากไป) | ๔. ภัตตานุโมทนาวัตร (วัตรในการอนุโมทนาในที่ฉัน) |
| ๕. ภัตตัคคววัตร (วัตรปฏิบัติในที่ฉัน) | ๖. ปิณฑจาริกวัตร (วัตรของภิกษุผู้เที่ยวบิณฑบาต) |
| ๗. อารัญญิกวัตร (วัตรของภิกษุผู้อยู่ป่า) | ๘. เสนาสนวัตร (วัตรปฏิบัติเกี่ยวกับที่อยู่อาศัย) |
| ๙. ชันตาฆรวัตร (วัตรปฏิบัติในเรือนไฟ) | ๑๐. วัจกุฎีวัตร (วัตรปฏิบัติเกี่ยวกับส้วม) |
| ๑๑. อุปัชฌายวัตร (วัตรปฏิบัติต่อพระอุปัชฌาย์) | ๑๒. สัททวิहारิกวัตร (ข้อปฏิบัติต่อสัททวิहारิก) |
| ๑๓. อาจารย์วัตร (ข้อปฏิบัติต่ออาจารย์) | ๑๔. อันเตवासิกวัตร (ข้อปฏิบัติต่ออันเตवासิก) |





๑. อาคันตุกวัด

ได้แก่ ผู้ที่เดินทางไปพักในวัดต่าง ๆ ต้องปฏิบัติให้ถูกต้องตามธรรมเนียมของพระ นี่คือคุณสมบัติคุณธรรมของพระอริยเจ้าทั้งหลาย



ถ้าพระมีพรรษาน้อยกว่าเจ้าอาวาสหรือประธานสงฆ์ ให้เราไปกราบเจ้าอาวาสหรือประธานสงฆ์ ถ้าเราพรรษามากกว่าเจ้าอาวาสหรือประธานสงฆ์ ให้เรายกมือไหว้แสดงความเคารพ อ่อนน้อม

ถ้าเราจะมาพักในวัดของท่าน เราก็กราบเรียนให้ท่านรับทราบ ท่านจะได้หาที่พักให้ที่เหมาะสม ถ้าเราจะมากราบมาเยี่ยมท่านชั่วคราว เราก็กราบเรียนให้ท่านทราบ

ถ้าท่านพรรษามากกว่าเวลาพูดทุกครั้งต้องประนมมือ ถ้าท่านพรรษาน้อยกว่าก็ให้น้อมศีรษะเพียงเล็กน้อย

ถ้าเราจะอยู่ปฏิบัติธรรมกับท่าน พระต้องขอนิสัย กราบเรียนท่านให้ท่านเมตตาสั่งสอนบอกกล่าว ท่านจะมีความเมตตาสั่งสอน

เราได้อยู่วัดของท่าน ต้องกราบเรียนถามข้อวัตร กิจวัตร เวลาออกบิณฑบาต เวลาค้น เวลาทำวัตรสวดมนต์ เวลานั่งสมาธิส่วนรวม เวลาเท่าไร กิจวัตรต่าง ๆ มีอะไรบ้างที่จะต้องทำ

พระที่เป็นอาคันตุกะต้องทำตามทางวัดกำหนดไว้ทุก ๆ อย่างอย่าให้ขาดตกบกพร่อง เวลาไปพักอยู่วัดของท่านนะ

ให้พระอัครคันตุกะไปหาท่านทุกวันนะ เพื่อท่านจะได้อบรมสั่งสอน
อย่าไปกราบท่านตั้งแต่วันไป และตั้งแต่วันกลับ เราจะได้มีโอกาส
ฟังธรรมจากท่าน

อยู่วัดของท่านนะพยายามไปดูแลอุปถัมภ์อุปฐากท่าน อย่าได้กลัว
ครูบาอาจารย์

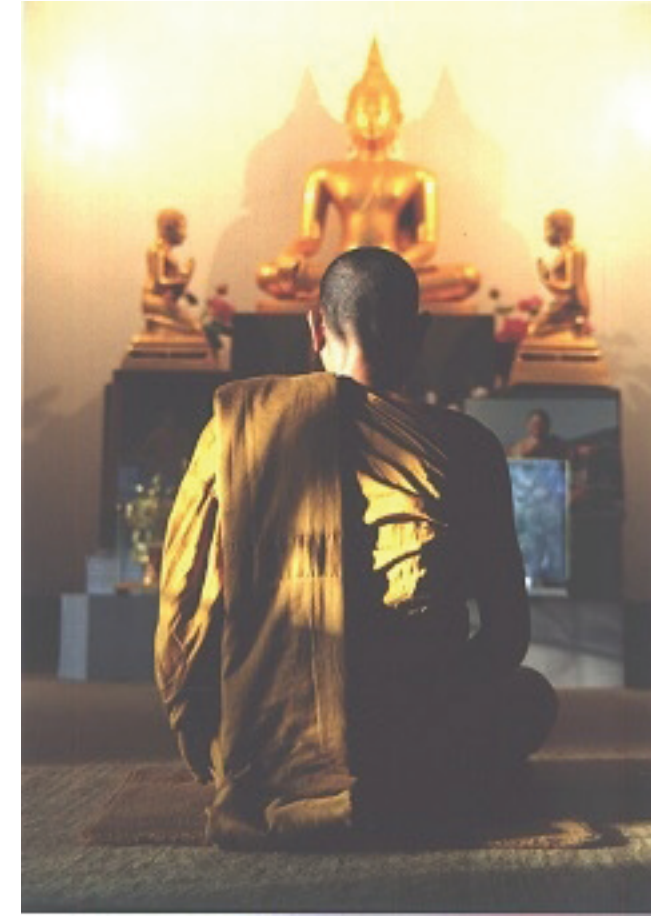
พระรูปไหนไม่ประพฤติปฏิบัติ ไม่เอื้อเฟื้อในธรรมวินัย พระรูปนั้น
ก็ผิดศีล ต้องอาบัติ

๒. อาวาสิกวัตร

วัตรของผู้ที่อยู่ในอาวาส ผู้ที่อยู่ในอาวาสต้องประพฤติปฏิบัติให้ดีต่อ

พระอัครคันตุกะผู้ที่มาพักมาปฏิบัติธรรมมาเยี่ยมเยียน เพราะเป็นธรรมะที่จะทำให้จิตใจ เกิดความสงบ เกิดความร่มเย็น
เป็นแนวทางนำไปสู่มรรคผลพระนิพพาน

ผู้ที่อยู่ในอาวาสทั้งหมด คือ เจ้าอาวาส ไม่ได้หมายตั้งแต่เจ้าอาวาสที่ได้รับการแต่งตั้งทางกฎหมายบ้านเมือง ทุกคน
อยู่ในวัดนี้ทั้งหมดนั่นแหละคือ เจ้าอาวาสทุกรูป ต้องดูแลชวนชวายเป็นเอื้อเฟื้อเอาใจใส่ อุปถัมภ์ อุปฐาก ต้อนรับด้วย
ความรัก ความเมตตาความกรุณา ไม่ว่าท่านจะเป็นใครมาจากไหนจะเป็นพระที่มีชื่อเสียงคนเคารพ หรือไม่มีชื่อเสียง
คนไม่รู้จัก ต้องปฏิบัติต่อท่านให้ดีที่สุดนะ ส่วนใหญ่พระเราที่ยังไม่ได้เป็นพระอริยเจ้า จะชอบดูแลตั้งแต่คนที่เราได้รับ
ผลประโยชน์ ถ้าเห็นว่าเราไม่ได้รับผลประโยชน์ใด ๆ ส่วนใหญ่ก็จะเฉย ๆ อัครคันตุกะมาที่วัดเรานั้น มีทั้งพระ มีทั้งเณร
มีทั้งญาติธรรม ข้าราชการ ตำรวจ ทหาร พ่อค้า ประชาชน คนรากหญ้า พระพุทธเจ้าให้พระดูแลให้ดีเหมือน ๆ กัน



ไม่ให้เลือกคนจนคนรวย คนนี้ญาติ คนนี้ไม่ใช่ญาติ คนนี้พรรคพวก คนนี้ไม่ใช่พรรคพวก ดูแลเรื่องที่อยู่ที่พัก ดูแลเรื่องอาหารการฉันการรับประทาน ที่อยู่ที่นอน น้ำฉันน้ำใช้

สรุปแล้วคือการดูแลขนขวายเอื้อเพื่อให้ดีที่สุดด้วยการไม่หวังอะไรตอบแทน นี่คือธรรมวินัยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

พระรูปไหนไม่ประพฤติปฏิบัติ ไม่เอื้อเพื่อในธรรมวินัย พระรูปนั้นก็ผิดศีล ต้องอาบัติ



๓. คมิกวัตร

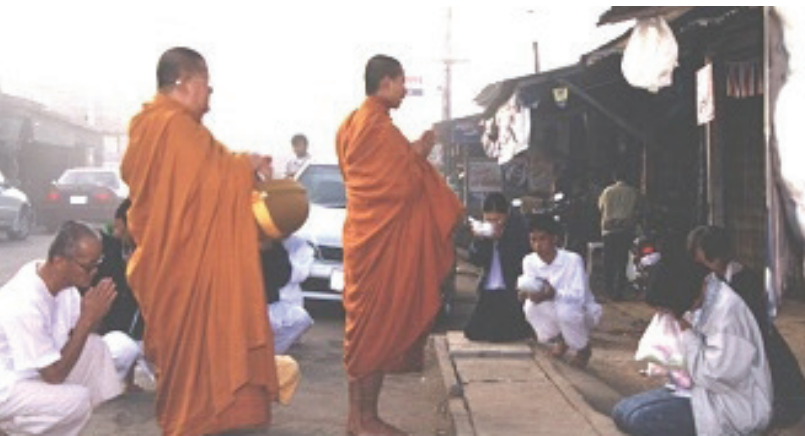
ข้อวัตรปฏิบัติของภิกษุผู้จะเดินทางจากไป เราจะจากไปนะที่พัก ที่อาศัยเราต้องทำความสะอาดให้เรียบร้อย ชักผ้า ชักผอนพับเก็บไว้ให้เรียบร้อย ไม่ต้องให้ทางอาวาสมาทำความสะอาด มาชักมาล้างมาเก็บ ปิดกวาดเช็ดถูที่พักบ้านพัก หอน้ำห้องสุขา ไม่ปล่อยให้เป็นที่สาธารณะของทางวัด ต้องทำให้เรียบร้อย อย่าเป็นพระมก่ง่ายเห็นแก่ตัว ให้ไปกราบลาเจ้าอาวาสหรือประธานสงฆ์ เราควรแจ้งให้ท่านทราบไว้ก่อนก่อนที่จะเราจะไปหลาย ๆ วันนั้นได้ยิ่งดี เราจะไปที่ไหนต้องบอกต้องกราบเรียนท่าน

พระรูปไหนไม่ประพฤติปฏิบัติ ไม่เอื้อเพื่อในธรรมวินัย พระรูปนั้นก็ผิดศีล ต้องอาบัติ

๔. ภัตตาณูโมทนาวัตร

วัตรในการอนุโมทนาในที่ฉัน พระณเรเราต้องให้พรโยมที่เขาถวายของหรือถวายภัตตาหาร ส่วนใหญ่เราจะให้พรเป็นภาษาบาลี เช่น เราไปบิณฑบาต เราก็ให้พรย่อ ๆ ถ้าให้พรยาวมันต้องใช้เวลามาก เราก็ไปสวดแต่ท้าย ๆ นะ เช่น
สุขี ทิฆายุกโก ภะวะ อภิวาทะนะสีลิสสะ นิจจัง วุฑฒาปะจายีโน จัตตาโร ธัมมา วัฑฒันติ อายุ วัณโณ สุขัง พลัง...

ถ้าเราให้พรที่ศาลาหรือให้พรที่โรงฉันเราอาจจะให้พรยาว ๆ ได้ อาจจะห้านาทีสิบนาที อยู่ที่ศาลานะ พระณเรก็ไม่อยากให้ทำพิธีมาก เพราะทุกรูปต้องการฉันอาหารอย่างเดียว ไม่อยากทำพิธีนาน ๆ ไม่อยากให้ไหว้พระ รับศีล แสดงธรรม อยากจะฉันอย่างเดียว เพราะว่าความหิวความต้องการมันกดดัน



พระพุทธรเจ้าให้พระณเรทุกรูปเสียสละให้กับผู้ที่มาบำเพ็ญทาน ศีล ภาวนา ต้องให้มีความอดความทน ให้เรามีความเมตตา มีความกรุณา มีความมุทิตา เดินตามรอยขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า

ให้พระณเรทุกรูปทุกท่านต้องใจทอ้งบทให้พร ไม่ว่าให้พรเป็นภาษาบาลีหรือให้พรบาลีแปลเป็นไทย ให้พรเสียงดัง ๆ ผู้ฟังจะได้ฟังชัด

พระรูปไหนไม่ประพฤติปฏิบัติ ไม่เอื้อเฟื้อในธรรมวินัย พระรูปนั้นก็ผิดศีล ต้องอาบัติ

๕. ภัตตคควัตร

วัตรปฏิบัติในที่ฉัน ที่ฉันของพระเณรบางวัดก็ฉันภัตตาหารในศาลา บางวัดก็ฉันภัตตาหารในโรงฉัน

เวลาฉันนะ ก่อนเราจะออกไปบิณฑบาต พระพุทธเจ้าให้เราทำความสะอาด ปิดกวาดเช็ดถู ปูอาสนะ ตั้งน้ำใช้น้ำฉัน กระโถน กาน้ำ หรือขวดน้ำตามที่มี

พระเณรต้องมีความสมัคสมานสามัคคี ช่วยกันทำช่วยกันจัด ยกเว้นพระผู้เฒ่าพระอาพาธ ต้องเตรียมตัวไว้ให้พร้อมก่อนออกบิณฑบาต

เรากลับจากบิณฑบาต ต้องมาทำพิธีก่อนฉันเหมือนที่ได้กล่าวมาแล้วในข้อที่ ๔

วัดบางวัดท่านประเคนอาหาร ท่านก็ส่งไปรูปข้างหลังจนถึงรูปสุดท้าย โยมถึงรับอาหารออกไปทานกัน วัดบางวัดท่านก็ใช้วิธีประเคนอาหารตั้งไว้บนโต๊ะ แล้วให้พระเณรไปตักเอาเอง เพื่อให้มันง่ายในการจัด การไปตักอาหาร



พระเณรต้องเดินเป็นแถว เป็นระเบียบเรียบร้อย ประคองบาตรอย่างสวยงาม พยายามให้มันพอดี ๆ อย่าไปช้าเกินไป เร็วเกินไป อย่าเอามือไปหิ้วบาตร ต้องประคองบาตรสองมือ ถ้าโยมเค้าอุ้มบาตรก็อย่าให้โยมเค้าเอามือไปจับอาหารที่ประเคนแล้ว เพราะว่าถ้าโยมไปโดนอาหารแล้วต้องประเคนใหม่



เวลาตักอาหารห้ามคุยกัน พระต้องพิจารณาด้วยปัญญาว่าอาหารอันไหนมันถูกกับสุขภาพ อาหารอันไหนไม่ถูกกับสุขภาพ เราก็เลือกตักเอาแต่สิ่งนั้น เพราะอาหารนี่คือเครื่องยังชีพ อาหารคือยารักษาโรค เราต้องตักอาหารให้พอดี อย่าให้อาหารเหลือ ถ้าอาหารเหลือนี้ไม่ดี ไม่ถูกต้องนะ

ผู้ที่อยู่หัวแถวต้องรู้จักคิดพิจารณาว่าคนที่อยู่ข้างหลังต้องคอยอาหารจากเรา ถ้าอาหารมันน้อยเราก็ตักน้อย

เราอย่าตักอาหารไว้เพื่อให้คนอื่นนะ เราต้องตักไว้เฉพาะฉัน ถ้าเราตักไว้ให้คนอื่นคนที่เรารักเราชอบจะทำให้อาหารไม่ถึงพระ

ที่อยู่ข้างหลัง ต้องคิดให้เป็น

ทุกอย่างเราต้องใช้สติ ใช้ปัญญา เอาสติเอาปัญญาออกมาใช้ ออกมาประพฤติกปฏิบัติ เวลาฉันภัตตาหารนั้น ให้ดูประธานสงฆ์ เมื่อประธานสงฆ์ฉัน เราถึงพากันฉันนะ

เราอย่าไปฉันทาก่อนประธานสงฆ์ เวลาฉันอาหารนี้เราอาจจะใช้เวลาประมาณ ๒๐ นาที หรือไม่เกิน ๓๐ นาที ถ้าฝึกธรรมะเข้มข้นก็ใช้เวลาฉันประมาณ ๑๐ นาที อย่างช้าไม่เกิน ๑๕ นาที ถ้าอย่างกลางก็ ๒๐ นาที ๓๐ นาที

เวลานั้นนะ พระทุกรูปต้องรวดเร็ว คล่องแคล่ว ว่องไว ไม่เสียงดังรบกวนคนอื่น อย่าให้อาหารตกเรียรด น้ำกระเด็น อย่าได้ส่งน้ำมูก ขากเสลด ต้องรักษาความสงบ ความสะอาด

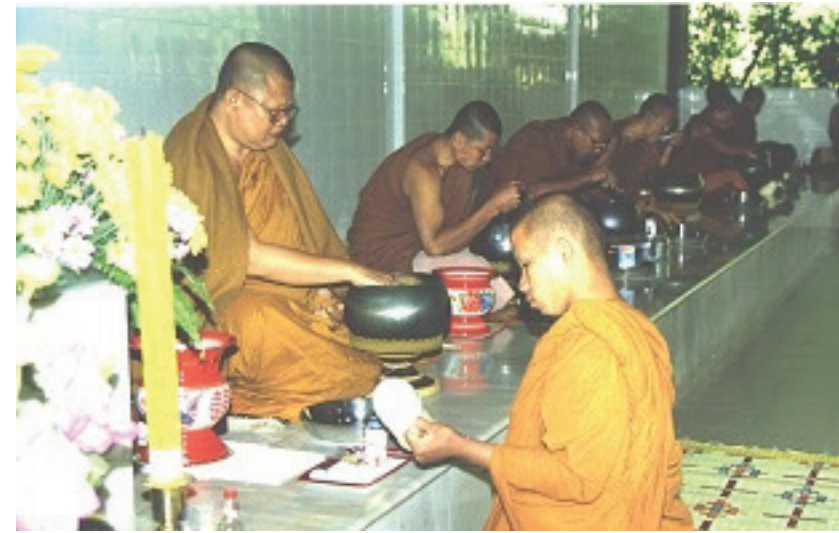
พระที่มีพรชน้อยต้องพยายามฉันให้เสร็จก่อนประธานสงฆ์ เพื่อจะได้มีเวลาอุปัฏฐากครูบาอาจารย์ เพื่อจะได้ฝึกได้หัดได้ปฏิบัติ อริยประเพณี คือ ประเพณีของพระพุทธเจ้า ประเพณีของพระอริยเจ้า ถ้าเราฉันช้าเกินเราจะไม่มีความดูแลอุปถัมภ์ อุปัฏฐาก

หลวงปู่ชาแห่งวัดหนองป่าพง ท่านเป็นประธานสงฆ์ ท่านจะมองดูพระเณรฉันตลอด กะเวลาได้เวลาสมควร ท่านก็สั่งญาณให้เลิก ส่วนใหญ่นะ ท่านจะเอาเวลาประมาณ ๒๕ นาที หรือไม่เกิน ๓๐ นาที สั่งญาณให้พระเณรกราบพระเลิกพร้อมกัน ใครฉันอืดเร็วก็นั่งคอย ถ้าไม่นั่งคอยก็ไปอุปัฏฐากพระผู้ใหญ่

เวลาไปล้างบาตร พระผู้น้อยก็เอาบาตรเอากะโถนไปล้าง ต้องจับบาตรจับกะโถนอย่างดี ไม่ตก ไม่หล่น

ด้วยความเคารพ บาตรของเราที่ใช้เปรียบเสมือนเศียรของพระพุทธเจ้า ไม่ให้ตก ไม่ให้หล่น กระทบของแข็ง ไม่ให้เอาบาตรไปวางในที่ที่ไม่เหมาะสมไม่ควร

พระผู้น้อยไปล้างบาตร ล้างกะโถน เช็ดบาตร เช็ดกะโถน ใส่ถลกบาตร พระผู้มีพรชามากขึ้นไปให้ช่วยกันปิดกวาดเช็ดถู ปิดกวาดเช็ดถูเสร็จแล้วก็นั่งในอาสนะคอย พระผู้น้อยก็ต้องรวดเร็ว คล่องแคล่ว ว่องไว ประธานสงฆ์ก็จะสั่งญาณระฆัง กราบพระเลิกพร้อมกัน กลับกุฏิ กลับที่พัก



เวลาเอาบาตรกลับกุฏินะ ท่านให้เอาสายสะบาตรมาคล้องที่คอ ไม่เอาสะพายเหมือนชาวบ้านเค้าสะพาย
ช่องที่เค้าใส่ปลา ไม่เอาบาตรหิ้วไปเหมือนกับหิ้วของไปนี้ ต้องเอาบาตรคล้องคอ จะมีผ้ามีอะไรก็วางบนฝาบาตร
ประคองไม่ให้ฝาบาตรร่วง เพราะบาตรคือบริวารที่พระพุทธเจ้าท่านทรง
ประทานให้พระเณรทุกรูป พระเณรทุกรูปต้องมีบาตรประจำตัวเพื่อจะได้
ประพฤติพรหมจรรย์ตามแนวทางของพระพุทธเจ้าและพระอรหันต์



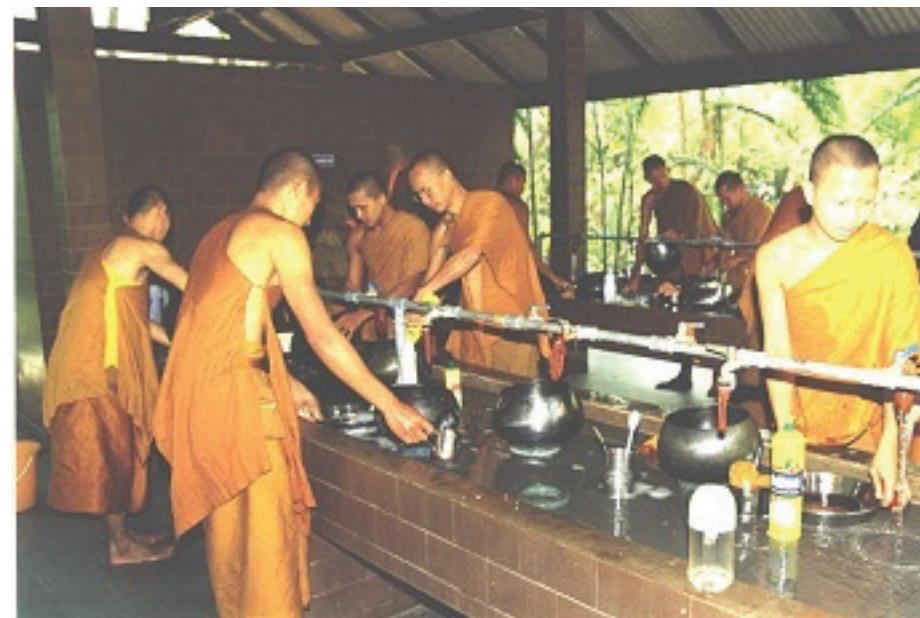
พระเณรทุกท่านต้องพากันประพฤติปฏิบัติตามพระธรรม ตามพระวินัย
อย่าให้ขาดตกบกพร่อง เพราะเราต้องสืบทอดต่อยอดพระพุทธศาสนา
ถ้าใครไม่ทำ ไม่ประพฤติปฏิบัติ พระรูปนั้นผิดศีล ต้องอาบัติ

คำว่าผิดศีล ต้องอาบัติ หมายถึงเราไม่ได้ตั้งใจที่จะเป็นพระที่ปฏิบัติดี
ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรงปฏิบัติสมควรแก่การบรรลุนิพพาน ตั้งอยู่ในความ ประมาท
ในความหลง ความเพลิดเพลिनในกาม เรียกว่า ตั้งอยู่ในกามสุขัลลิกานุโยโค

ไม่ใช่ทางแห่งความพ้นทุกข์ การกระทำของเรานั้นแหละจะห้ามสวรรค์ ห้ามพระนิพพานของเราไปในตัว พระธรรม
พระวินัยนี้ พระเณรทุกรูปต้องพากันเอื้อเพื่อ

๒. ปิณฑจาริกวัตร

วัตรของภิกษุผู้เที่ยวบิณฑบาต พระเณรต้องออกบิณฑบาต
ทุก ๆ วัน ยกเว้นพระผู้ป่วย พระอาพาธ พระผู้เฒ่าอายุแก่มาก
เกินออกบิณฑบาตไม่ได้ไม่ไหวการออกบิณฑบาตนี้เป็นประเพณี
ของพระพุทธเจ้า ประเพณีของพระอริยเจ้า ทุกยุคทุกสมัยเรียกว่า



ประเพณีของพระอริยเจ้า เมื่อครั้งพระพุทธเจ้าเสด็จไปโปรดพระบิดามารดา พระเจ้าสุทโธทนะ พระบิดาเสียพระทัย
มากกว่าพระราชโอรสคือเจ้าชายสิทธัตถะทรงเสด็จดำเนินออกทรงผนวชเป็นพระ บัดนี้ได้กลายเป็นคนขอทานไปเสีย
แล้วขออาหารจากชาวบ้านเพื่อเสวย



พระพุทธเจ้าได้ตรัสกับ
พระบิดาว่า นี่ไม่ใช่ขอทานนะ
นี่เป็นอริยประเพณี ประเพณีของพระพุทธเจ้าทุก ๆ องค์ได้มาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า
เป็นประเพณีของอริยเจ้า ที่ได้ปฏิบัติได้บำเพ็ญกันติดต่อกันมาทุก ๆ พระพุทธเจ้า
ที่ได้มาตรัสรู้เป็นพระพุทธเจ้า

การบิณฑบาตคือการไปโปรดให้ประชาชนเค้าได้ทำบุญตักบาตร ผู้ที่ได้ยินชื่อว่าพระพุทธเจ้านั้นได้บุญได้กุศล
มาก ถ้าทำบุญตักบาตรก็ยังมีผลใหญ่มิอันสงสัยใหญ่ ทำบุญกับพระพุทธเจ้า ผู้ที่ทำบุญกับพระอริยเจ้า พระอรหันต์
ก็ได้บุญรองลงจากพระพุทธเจ้า ผู้ที่ได้ทำบุญตักบาตรกับพระผู้ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบก็มีบุญมีกุศลตามการปฏิบัติของ
พระภิกษุรูปนั้น ๆ การบิณฑบาตนี้เป็นกิจวัตร ข้อวัตรของผู้ที่มาบวชในพระพุทธศาสนา เพราะผู้ที่บวชมาแล้วคือ
ผู้ที่เสียสละ ไม่รับเงินรับทองรับธนัตถ์เป็นของส่วนตัว หรือไม่ให้ผู้อื่นรับไว้ เพื่อตนเอง ต้องออกบิณฑบาตทุก ๆ วัน

เพื่อยังชีพ ด้วยลำแข้ง ด้วยปีกแข้ง เพื่อโปรดสัตว์ โปรดประชาชนให้ได้ทำบุญตักบาตร ต้องอำนวยความสะดวกให้ประชาชน เดินไปถนนสายหน้าบ้าน เพื่อไม่ให้ประชาชนมาที่วัด จะมาวัดก็มาวันสำคัญนะ เช่น วันพระ วันอุโบสถ เพื่อให้ประชาชนมาร่วมรวมกันฟังธรรม ถือนิสสัยอุโบสถ

ทุกวันนี้ละ วันพระกับวันเสาร์อาทิตย์ไม่ตรงกันนะ สำนักปฏิบัติธรรมต่าง ๆ นะ ประชาชนเค้าก็พากันมาถือศีลวันเสาร์วันอาทิตย์ พระรูปไหนนั้นออกบิณฑบาต ทุก ๆ วัน เป็นสิ่งที่ดีมาก ประเสริฐมาก หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน วัดป่าบ้านตาดนะ พระพร้อมด้วยประชาชนอาราธนาไม่ให้น่านออกบิณฑบาต กลัวท่านจะชวนเซหกล้ม เพราะท่านเป็นพระผู้ที่เสียสละ ช่วยเหลือประเทศไทย นำประชาชนให้ถวายเงิน เพื่อเอาเข้าคลังหลวง พาประชาชนถวายทองคำเพื่อเอาเข้าคลังหลวง ถ้าปล่อยให้บิณฑบาตถ้าท่านไป หกล้ม มันไม่คุ้มค่าจะเกิดความเสียหายมากนะ พระพร้อมด้วยประชาชนจึงใช้วิธีพิเศษ ให้พระรูปใดรูปหนึ่งเอาบาตรของ หลวงตามหาบัวนี้เดินนำหน้าว่านี่คือบาตรของ หลวงตา มหาบัวนะ หลวงพ่อกัณหา สุขกาโม สมัยก่อนบิณฑบาต ทุกวันนะ ท่านอาพาธ ผ่าตัดถุงน้ำดี แล้วผ่าตัดริดสีดวง อาพาธอยู่หลายเดือน ไม่สามารถที่จะเดินบิณฑบาตได้ พระและประชาชนก็นิมนต์ไม่ให้น่านออกบิณฑบาต จะให้เดินบิณฑบาต ก็เมื่อเทศกาลที่สำคัญ เช่น วันมาฆบูชา วิสาขบูชา อาสาฬหบูชา เป็นต้น



การบิณฑบาตนั้นนะ หลวงปู่ชา แห่งวัดหนองป่าพง ท่านสอนพระเณรไว้ดีมาก พระเณรทุกรูปต้องเอื้อเพื่อในการบิณฑบาต ต้องเคารพในการบิณฑบาต ถือว่าเป็นประเพณีของพระพุทธเจ้า ของพระอริยเจ้า พระเณรทุกรูปต้องกระตือรือร้น



เวลาเช้าจะเลิกจากทำวัตรเช้า กวาดศาลา ปิดกวาดโรงฉัน
ปูอาสนะ ตั้งน้ำใช้น้ำฉัน เป็นระเบียบเรียบร้อยสวยงามมาก
ทุกคนต้องพากันทำหมดนะ ถ้าใครไม่ทำก็ถือว่าผู้นั้นไม่เอื้อเฟื้อ
ในพระธรรมวินัย ผิดพระธรรม ผิดพระวินัย

ตอนเข้าก่อนบิณฑบาต ท่านให้สามเณรหรือตาผ้าขาว
ถือศีลนะ หรือผู้ที่จะมาเตรียมบวชประเคนบาตร บาตรไม่มี

อะไรนะ บาตรเปล่า ๆ ก็ต้องประเคนเพื่อกันฝุ่น
กันละอองที่มันอยู่ในบาตร แต่ในสมัยต่อมา
บางทีใช้ให้สามเณรหรือตาผ้าขาวประเคน
มันก็ขัดข้อง ก็เลยใช้วิธีให้พระเอาน้ำล้างบาตร
กรอกบาตร แล้วก็เทน้ำออก ทำความสะอาด
เพื่อไม่ให้บาตรนั้นมีฝุ่นมีามิส

เวลาออกบิณฑบาตนั้นต้องช้อนผ้าสังฆาฏิ
นี่เป็นประเพณีโบราณที่ทำกันติดต่อกันมาจกบรรพบุรุษ ต้องช้อน
ผ้าสังฆาฏิทุกครั้งในการออกบิณฑบาต มันจะร้อน มันจะหนาว
ก็ต้องช้อนผ้าสังฆาฏิ การช้อนผ้าสังฆาฏินี้ทำให้ห่มผ้าครองผ้านั้น
ลำบาก แต่พระทุกรูปก็ต้องช้อนผ้าสังฆาฏิกันนะ ถ้าเราไม่ช้อน
ผ้าสังฆาฏิ เราก็ต้องอาบัติ ถ้าเราไม่เอื้อเฟื้อ เราไม่อดทน





เราก็ยอมทิ้งพระวินัย เพราะเราเห็นตัวอย่างแบบอย่างจาก
พระวัดบ้านนะ เขาไม่ช้อนสังฆาฏิ เพราะเขาบวชมา เคঁาไม่ได้
เอาพระนิพพาน เคঁาไม่สนใจเรื่องพระวินัย เคঁาไม่เอื้อเฟื้อในพระวินัย
เราต้องเอาหลวงปู่มั่นเป็นหลัก เป็นตัวอย่าง สาเหตุที่จะไม่ช้อน
ผ้าสังฆาฏิไปบิณฑบาตได้คือ หนึ่ง ผนตกนะ เพราะเราผ้ามีเพียง
สามผืน สบง จีวร สังฆาฏิ ถ้าห่มไปถ้ามันเปียกแล้วไม่มีผ้าผัดเปลี่ยน
ทุกรูปทุกท่านต้องช้อนสังฆาฏิในการบิณฑบาต เราจะได้เอาพระวินัย
มาใช้ทุกข้อ ทุกสิกขาบท เดี่ยวกุลบุตรลูกหลานผู้ที่บวชมาภายหลังเขา

จะไม่ได้มาเห็นเป็นตัวอย่างแบบอย่าง เราจะได้สืบทอดต่อยอดให้กับพระพุทธศาสนา ถ้าเราไม่ช้อนผ้าสังฆาฏิ
คือเรากำลังทำลายพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าตรัสไว้ดีแล้วสอนไว้ดีแล้วนะ เดี่ยวนี้เราเริ่มเห็นพระห่อผ้าสังฆาฏิ
ไปห่อผ้าสังฆาฏิมาแต่ไม่ได้เอามาใช้อย่างพระพุทธเจ้าสอน ผ้าสังฆาฏิพระพุทธเจ้าท่านให้เราเอามาใช้ทุกวัน คือให้
ห่มผ้าจีวรช้อนผ้าสังฆาฏิ ไม่ใช่เราห่อไปห่อมาเหมือนเคঁามีหมวกกันน็อกเอาไว้มันดำรวจนะ เวลามองเห็นดำรว
ถึงรีบใส่ ทำอย่างนั้นมันไม่ถูกต้อง ผ้าสังฆาฏิเรามันจะเก่าหรือมันจะขาดเร็วเราก็ต้องทำตามพระธรรมพระวินัย
หลวงปู่ชาแห่งวัดหนองป่าพงท่านไม่อนุญาตให้พระห่อผ้าสังฆาฏิไป ห่อผ้าสังฆาฏิมาเวลากลับจากศาลาหรือกลับ
จากโรงฉัน ท่านให้เอาผ้าสังฆาฏิพาดบ่า คือเอาผ้าสังฆาฏิมาพับครึ่งหนึ่งแล้วก็หักเพื่อเดินกลับกุฏิ พระวินัยเป็น
สิ่งที่ละเอียดย ท่านไม่ให้เราทำตามใจทำตามอารมณ์

เวลาออกบิณฑบาตต้องไปถึงหมู่บ้านอย่าสายนัก อย่าเช้านัก ถ้าเช้านักโยมเขาก็เตรียมอาหารไม่ทัน ถ้าสายนัก
โยมเขาก็คอย เพราะเขาจะพากันออกไปทำงาน พระเณรต้องไปคอยกันอยู่ทางที่จะเข้าหมู่บ้าน ต้องคอยผู้ที่
เป็นประธานบิณฑบาต ถ้าประธานมาถึงแล้วก็ออกบิณฑบาตได้

พระที่บวชใหม่หรือพระผู้ที่มีพรรษาน้อยหรือผู้ที่มารักษาศีลแปด เราอย่าเดินเฉย ๆ ถ้าไม่รู้จักรับบาตรนะ เราจะได้ไม่มีโอกาสได้ฝึกได้หัดได้ปฏิบัติ เราจะเป็นพระเป็นเณร เป็นผู้ปฏิบัติที่ไม่ได้เกณฑ์มาตรฐาน เรียกว่า พระเณรโยมตกเกรดต้องรับบาตรครูบาอาจารย์หรือพระที่บวชนานกว่าเราถึงเวลาที่จะเข้ารับบิณฑบาตค่อยเอา บาตรถวายท่าน เวลาบิณฑบาตเสร็จออกจากหมู่บ้าน พระผู้น้อยต้องรีบรับเอาบาตรพระผู้ใหญ่ แล้วเดินนำหน้าให้



กลับถึงวัดก่อน เพื่อเราจะได้ล้างเท้า เช็ดเท้าพระผู้ใหญ่ และพระผู้มีพรรษามากกว่าเรา ทำไมถึงต้องทำอย่างนั้นนะ นี่คือการฝึกกตัญญูกตเวทิต่อพระผู้หลักผู้ใหญ่ พระที่มาบวชในพรรษา เวลาลาสิกขาบทกลับไปบ้านจะได้ฝึกกตัญญูกตเวทิต่อคุณพ่อคุณแม่ อยู่ที่บ้านเราไม่เคยทำอย่างนี้ปฏิบัติอย่างนี้ เมื่อเรามาบวชเราต้องฝึกในเรื่องกตัญญูกตเวทิต่อพระผู้หลักผู้ใหญ่ เพราะสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงนั้นเค้าไม่รู้จักรักกตัญญูกตเวทิต่อใคร จะประเสริฐสูงสุดก็คือมนุษย์เรานั่นเอง

การออกบิณฑบาตอย่าให้เดินเร็วนัก และก็อย่าให้ช้าเกินไป ต้องเดินสำรวม ทอดสายตาไปประมาณสองเมตร ไม่เหลียวซ้ายแลขวาเหมือนชาวบ้าน ให้เจริญสติ เจริญสัมปชัญญะ สติคือความระลึกได้ สัมปชัญญะคือตัวปัญญา เราต้องมีทั้งสติทั้งปัญญาไปพร้อม ๆ กัน

การไปบิณฑบาตนั้นเราอาจจะเอาจิตอยู่ที่เท้าก็ได้ เท้าซ้ายเรารู้ เท้าขวาเรารู้ ยกเท้าขึ้นเรารู้ เหยียบลงพื้นเรารู้ หรือเราจะเจริญอานาปานสติก็ได้ หายใจเข้าก็ให้เราสบายในการหายใจเข้าหายใจออกก็ให้เราสบายในการหายใจออก อย่าไปมองหน้าโยมที่เคঁใส่บาตร ถ้าไม่มีกิจธุระจำเป็นก็ไม่พูด ต้องสำรวมกาย วาจา ใจให้อยู่กับความสงบ อย่าไปส่งใจไปที่อื่นนะ เดี่ยวใจล่องลอยไปที่อื่น เดี่ยวเราจะไปเดินชนพระที่เดินอยู่ข้างหน้า หรือเหยียบส้นพระที่เดินนำหน้า

กลับมาถึงวัดนะรับบาตรครูบาอาจารย์ ล้างเท้า เช็ดเท้า ประเคนบาตร ถ้ายังไม่ถึงเวลาฉันจะนั่งสมาธิหรืออ่านหนังสืออยู่ในอาสนะก็ได้ ถ้ากลับไปกุฏิล่ะ เราต้องดูเวลาตลอด พระเณรทุกรูป ควรเข้าก่อนเวลาสักห้าหรือสิบนาที ไม่สมควรอย่างยิ่งที่มาหลังเวลา ต้องเคารพ ต้องเอื้อเฟื้อในเวลา ถ้าไม่เคารพไม่เอื้อเฟื้อในเวลา เคঁเรียกว่าพระเณรไม่ดี พระเณรเอาแต่ใจตัวเอง ไม่เคารพในธรรมะวินัย ไม่เคารพในระเบียบในเวลา เป็นพระเณรที่ใช้ไม่ได้ ถ้าเราทำอย่างนี้ปฏิบัติอย่างนี้แหละ หลวงตามหาบัวก็ยอมรับเราไม่ได้ หลวงปู่ชาก็ยอมรับเราไม่ได้ หลวงปู่มั่น ภูติทัตโตก็ยอมรับเราไม่ได้ เพราะเราเป็นพระที่ไม่มีระเบียบ ไม่มีวินัย ให้พระเณรทุกรูปพากันจำไว้ดี ๆ นะ เราจะไปเอาตัวอย่างที่พระเณรที่ไม่ได้มาตรฐาน ให้เอาตัวอย่างอย่างหลวงปู่ชา หลวงตามหาบัว หรือหลวงปู่มั่นอย่างนี้เป็นต้น ที่เคยทำมาแล้วก็แล้วไป ถ้าเรารู้ระเบียบรู้วินัย รู้เวลา ถ้าเราไม่ทำตาม เราก็เป็นพระหัวดี หน้าค้ำ หน้าทน ไม่ละอายต่อบาป เกรงกลัวต่อบาป นี่คือการผิดศีลด้วยไม่ละอายต่อบาป เกรงกลัวต่อบาป ประเทศที่เคঁเจริญเคঁเคารพในระเบียบในวินัยในเวลาที่เขาปฏิบัติเพื่อมุ่งมรรคผลเพื่อพระนิพพานเคঁเคารพในระเบียบในวินัยในเวลา ทุกท่านทุกคนให้จำไว้ ทุกท่านทุกคนมันอยากทำตามใจทั้งนั้นนะ แต่ว่าทำอย่างนั้นไม่ได้ มันไม่ถูกต้อง มันไม่สมควรในธรรมนะ

พระรูปไหนไม่ประพฤติปฏิบัติ ไม่เอื้อเฟื้อในธรรมวินัย ในวัตรบิณฑบาต พระรูปนั้นได้ทำผิดศีล ต้องอาบัติ

๗. อารัณญิกวัตร

วัตรสำหรับพระผู้อยู่ป่า หมายถึงพระเณรวัดป่า วัดนี้มีอยู่สองประเภท ได้แก่ “วัดบ้าน วัดป่า...” วัดป่านั้นจะอยู่ห่างไกลจากหมู่บ้านอย่างน้อยประมาณสองกิโลเมตรถึงเรียกว่าวัดป่า... พระเณรที่อยู่วัดป่าส่วนใหญ่เป็นพระสายปฏิบัติ ถือพระวินัยเคร่งครัด ฉ้นอาหารวันหนึ่งเพียงหนเดียว ครองผ้าสีเหลืองหม่น สีย้อมด้วยผ้าแก่นขนุน เป็นสีดั้งเดิมแท้ที่พระพุทธเจ้าทรงประธานอนุญาต ไม่รับเงินรับทองเป็นของส่วนตัวหรือไม่ให้ผู้อื่นเก็บไว้เพื่อตน แบบอย่างตัวอย่างก็ได้แก่ หลวงปู่มั่น ภูติหัตโต หลวงปู่ชา สุภทฺโท หลวงตามหาบัว ญาณสมปนฺโน นั่นคือตัวอย่างแบบอย่าง ท่านเป็นพระจริง ๆ เป็นพระบริสุทธิ์จริง ๆ เน้นพระธรรมพระวินัย หลวงปู่ชาสมัยนั้น หนังสือพิมพ์ก็มีแล้ว วิทยุก็มีแล้ว แต่สมัยนั้นยังไม่มีโทรทัศน์ หลวงปู่ชาไม่อนุญาตให้พระอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ หลวงตามหาบัวก็เหมือนกัน ผู้ที่ฟังวิทยุ ดูโทรทัศน์ มีมือถือ หลวงตามหาบัว ญาณสมปนฺโน ท่านว่าพวกนี้มันเป็นพวกของพระเทวทัตนะ คือ ผู้ที่ทำลายพระศาสนา ไม่ประพฤติปฏิบัติตามธรรมวินัย ไม่ได้สืบทอดต่อยอดพระพุทธศาสนา พระเณรเรานะ ผู้ที่แอบมีโทรศัพท์มือถือ มีอินเทอร์เน็ต เฟซบุ๊กคือพวกของพระเทวทัตนะ หลวงตามหาบัวท่านพูดอย่างนั้น หลวงพ่อทวย วัดป่าดานวิเวก ที่จังหวัดบึงกาฬก็พูดเหมือนกันนะ ว่าพวกที่มีมือถือ มีคอมพิวเตอร์ มีสิ่งเหล่านี้ก็เรียกว่า พวกนี้คือพวกพระเทวทัต คือผู้ที่ทำลายพระศาสนา ทุกท่านทุกคนอย่าลืมตัวนี้นะ เรายังเป็นสามัญชนอยู่ ยังไม่ได้เป็นพระอริยเจ้า ถ้าเราได้ยินพ่อแม่ครูบาอาจารย์พูดอย่างนี้ เราก็ยังฝืนทำก็เชื่อว่าเป็นพระหัวดี๊อ เณรหัวดี๊อ หน้าด้าน หน้าทน หน้ามึน ไม่ละอายต่อบาป เกรงกลัวต่อบาป ตั้งอยู่ในความเพลิดเพลน ตั้งอยู่ในความประมาท

พระวัดป่าเราก็ต้องพากันดูแลช่วยเหลือรักษาป่า เพราะป่าไม้ของประเทศไทยส่วนใหญ่ที่มันเหลือ ๆ อยู่ เพราะว่าพระวัดป่าช่วยกันดูแลรักษาไว้ ประชาชนส่วนใหญ่เค้าบุกรุกป่าเพื่อทำมาหากิน เค้าพยายามเอาพระไปเป็นโล่กำบังถวายให้สร้างวัดนะ ที่ที่เค้าถวายให้สร้างวัดนั้นนะมันเป็นป่าสงวนแห่งชาติ หรืออุทยานแห่งชาติ ทำให้กรมป่าไม้ลำบากใจ เมื่อมันมีวัด มีบ้าน มีโรงเรียนมันก็ไล่ให้ออกจากสถานที่ป่านั้นได้ยาก



พระที่อยู่ป่าต้องรักษาพระวินัย รักษากฎหมายบ้านเมือง
อย่าได้พากันไปตัดเอาไม้ที่เห็นว่ามันตายแล้วมาทำกุฏิ มาทำศาลา
มันผิดกฎหมายบ้านเมือง แม้แต่กรรมป่าไม้เองเขาก็ตัดไม่ได้
ต้องทำเรื่องขออนุญาตตัดต้นไม้ที่มันตายแล้ว ต้องใช้เวลาเป็น
ปี ๆ กว่าจะอนุญาตให้ตัดได้ นาน ๆ ที่เราจะได้ข่าวเค้าจับพระ
ที่ให้โยมเลื่อยไม้ ที่ต้นไม้มันตายแล้วเอามาทำศาลา เอามาทำกุฏิ

พระวัดป่านี้จะแข็งแรงกว่าพระวัดบ้านนะ ทำไมถึงแข็งแรง
เพราะว่าบิณฑบาตไกล กลางวันกลางคืนก็เดินจงกรม กวาดวัด

ทำความสะอาดวัด ตักน้ำ หาบน้ำใส่ตุ่ม ทำอะไรก็รวดเร็ว่องไว ร่างกายจะแข็งแรงดี ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีใครอ้วน
มากเกินไปนะ ถ้าใครอ้วน ครูบาอาจารย์ตีเตือน เอาแต่กินแต่นอนพักผ่อนนะ ไม่ทำความเพียร ปล่อยให้อ้วนเหมือนหมู

เวลาเราอยู่ในป่าต้องระวังยุงมลายาเรียกัด
ป่าในประเทศไทยของเรายังมีเชื้อมลายาเรีย ตอนค่ำ ๆ
ยุงมลายาเรียจะออกหากิน เราต้องระมัดระวังไม่ให้
ยุงกันปล่องที่มีเชื้อมลายาเรียกัด เราไปในป่า อยู่ในป่า
ต้องระวังยุง ระวังเห็บป่ามากัด เห็บป่าตัวเล็ก ๆ
ที่มันอยู่ตามใบไม้ถ้าเราไปเดินผ่านมันจะเกาะเรา
กัดเรา เป็นอันตรายมาก ๆ ถึงกับเป็นไข้ ถ้าเป็น
ไข้เห็บกัดนี้ หลายเดือนกว่าจะหาย ระวังงูพิษต่าง ๆ
งูเห่า งูจงอาง อยู่ในป่านี้นั้นมีงูมาก เราอยู่ป่า
อยู่วัดป่าเราต้องระวัง



ระวังหลงป่านะ... ถ้าเราเข้าไปในป่า เพราะป่าถ้าเราได้เข้าไปแล้วมันเหมือนกันหมด จะทำให้เกิดเรื่องเกิดปัญหาได้

การบรรยายเรื่องอรัญญิกวัตรได้บรรยายให้เกี่ยวข้องกับส่วนที่พระเราจะพึงได้ประพฤติปฏิบัติพอสังเขป เราพึงไว้เพื่อระดับสติปัญญา ส่วนใหญ่คงไม่มีพระรูปไหนพากันทำผิดนะ

๘. เสนาสนะวัตรวัตร

เกี่ยวกับการดูแลรักษาเสนาสนะ ที่อยู่อาศัย ได้แก่ที่อยู่ของพระเณร กุฏิที่พักห้องนอน ห้องน้ำ ห้องสุขาต้องทำความสะอาดทุก ๆ วัน ไม่มีกลิ่นเหม็น กลิ่นอับจัดเก็บสิ่งของให้เป็นระเบียบ เรียบร้อย ไม่เป็นพระเณรที่มั่งง่าย ชี้เกี่ยจ

บาตร จีวรอยู่ในสถานที่สมควร เพราะว่าเป็นบริวารที่เคารพ เสื้อ หมอน ผ้าห่ม ผ้าปูที่นอนต้องสะอาด หมั่นซัก ดูแลรักษาความสะอาดบริเวณรอบ ๆ

กุฏิก็ต้องรักษาความสะอาด ไม่ทิ้งขยะ ไม่ให้หญ้าขึ้นรกรุงรังรอบ ๆ เหมือนกับไม่มีคนอยู่อาศัย ถ้าพระเราปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ รักษาพระวินัยดี มีข้อวัตรมีกิจวัตรดี ไหว้วานสามเณร โยมให้เค้าช่วยตัดหญ้า ทุกคนก็ยอมยินดี เพราะว่าพระนั้นเป็นผู้ปฏิบัติดี



ที่ศาลาที่ฉันภัตตาหารเป็นสถานที่ส่วนรวม พระเณรทุกรูปต้องร่วมรวมกันสมัครสมานสามัคคีดูแลความสะอาด จัดสถานที่อย่างน้อยทำความสะอาดอย่างน้อยวันละสองครั้ง เช้าเย็น จัดเก็บของ จัดภูมิทัศน์ให้ดี ต้องให้สะอาด นี่เป็นหน้าที่ของพระเณรที่ต้องช่วยกัน ทำกิจวัตรส่วนรวมให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ปูเสื่อ ปูอาสนะ ตั้งน้ำใช้น้ำดื่ม ตั้งเก้าอี้สำหรับผู้ที่สูงอายุ แข้งขาไม่ดี เวลาเลิกทำกิจก็ต้องพร้อมเพรียงกันจัดเก็บสิ่งของจัดไว้ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย

พระประธานในศาลาเป็นไฮไลต์ เป็นที่เคารพสักการะของทุก ๆ คน ต้องดูแลรักษาความสะอาด ไม่ให้มีฝุ่น ละออง จัดดอกไม้บูชาทำให้ดีที่สุด องค์พระพุทธรูปต้องดูแลรักษาความสะอาด รอบ ๆ ศาลาต้องเอาใจใส่เป็นพิเศษ รักษาความสะอาด อย่าให้มีขยะ ถ้าหญ้ายาวก็ให้ตัดหญ้า

ห้องน้ำห้องสุขาที่เป็นส่วนรวมสำหรับพระภิกษุสามเณรให้ทำความสะอาด อย่าให้สกปรก ไม่ให้มีกลิ่นเหม็น กลิ่นอับ วันหนึ่งอย่างน้อยต้องทำความสะอาดไม่ต่ำกว่าวันละสองครั้งหรือว่าสองเวลา ถ้าพระเณรรูปไหนเข้า ห้องน้ำทุกครั้งก็ต้องดูแลความสะอาดทุกครั้ง เพราะเราไปใช้ห้องน้ำห้องสุขานะ ต้องรักษาความสะอาดไว้เช่นเดิม อย่าง makkelijk เข้าสกปรกก็เข้าห้องน้ำห้องสุขา ถ้ามันสกปรกเราต้องล้าง ปิดกวาดเช็ดถูเฉพาะที่เราเข้าไปใช้นั้น อย่าให้ขาดตกบกพร่อง





วิหาร คือที่ตั้งของพระพุทธรูป วัดเราก็ไม่มีวิหาร มีแต่ศาลา ลานเจดีย์วัดเราก็ไม่มี เราก็ไม่ได้ประพฤติปฏิบัติ ถนนเส้นใหญ่ภายในวัด เป็นถนนส่วนรวม พระเณรต้องได้ กวาดตาด กวาดถนนวันละสองครั้ง เวลาเช้าหลังเลิกจาก ทำวัตรเช้า เพื่อออกกำลังกายไปในตัว เวลาทำกิจวัตร บ่ายสามโมง เราก็ทำความสะอาดกวาดถนนอีก อย่างน้อย เรากวาดถนนไม่ต่ำกว่าวันละสองครั้ง

ตามกุฏิ ศาลา ตามถนนหนทาง ต้องมีถังรองรับขยะ ควรแยกประเภทขยะอีกด้วย ขยะแห้งขยะเปียกต้องแยกให้เอาขยะไปทิ้งบ่อย ๆ อย่าปล่อยให้ขยะหมักหมมอยู่หลายวัน

นี่คือเสนาสนะวัตร วัตรของผู้ที่มาบวชเป็นพระ บวชเป็นสามเณร ต้องพากันปฏิบัติ ทุก ๆ วัน ยกเว้น ฝนตกมัน กวาดถนนไม่ได้ ถ้าหลังฝนหยุดก็กวาดได้นะ ถนนใหญ่ถนนหลักของวัด ถ้ามันมีดิน มีตม เราก็ไปรวบรวมสมัครสมาน สามัคคีกัน ใช้รถรดน้ำ ฉีดแล้วก็กวาด ทำความสะอาด

วัดเราเป็นวัดป่า มีต้นไม้ กิ่งไม้เมื่อแก่แล้วเค้าก็ยอมหักลงไปตามกาล ตามเวลา ถ้าอยู่ใกล้กุฏิใคร พระเณรที่อยู่ ใกล้ ๆ นั้นก็ต้องจัดเก็บกองไว้เป็นระเบียบเรียบร้อย จะได้เอาใส่รถเพื่อไปทิ้งที่สถานที่ที่ให้ทิ้ง พระเณรทุกรูปต้อง พากันเอื้อเฟื้อ หรือบางทีเราอาจจะร่วมออกร่วมใจสมัครสมานสามัคคี ช่วยกันเก็บเป็นครั้ง ๆ ไป ไม่สมควรที่จะปล่อย ปะละเลยที่ไม่ได้จัดเก็บ

ถ้าพระเณรเราตั้งอยู่ในพระวินัยนี้ ระบบระเบียบแห่งธรรมวินัยเค้าก็จะจัดการทุกอย่างเป็นอัตโนมัติไปในตัว ที่เราเห็นวัดเค้าไม่สงบนะ หรือเห็นสถานที่ในส่วนของวัดไม่สงบ เพราะเราทิ้งพระวินัย ทิ้งข้อวัตรปฏิบัติ การทำอย่างนี้ ปฏิบัติอย่างนี้ คือการประพฤติการปฏิบัติธรรม พระเณรทุกรูปต้องเข้าใจ ว่านี่แหละคือการประพฤติการปฏิบัติของเรา

ถ้าเรามาอยู่วัดเราจะเอาแต่ใจสงบ อย่างนี้เค้าเรียกว่ามันแก้ปัญหาก็ปลายเหตุ อริยมรรคมีองค์แปดประการเราต้องปฏิบัติให้ละเอียด

ห้องน้ำห้องสุขาส่วนรวมที่มีเป็นจุดนะ ถ้าอยู่ในเขตของพระเณร พระเณรต้องช่วยกันดูแลรักษาความสะอาด เราจะได้มีข้อวัตรข้อปฏิบัติเพิ่มความดี เพิ่มบารมี เพิ่มคุณธรรมให้กับตัวเอง ถ้าอยู่ในเขตพวกผู้หญิงก็ให้พวกผู้หญิงเฝ้ารับผิดชอบ

ในเขตของผู้หญิงนะ พระภิกษุสามเณรไม่ควรจะเข้าไปในเขต จะไปในเขตผู้หญิงได้เฉพาะเวลาไปซ่อมกุฏิ ไฟฟ้า น้ำประปาเท่านั้น พระพุทธเจ้าท่านให้เราอยู่กันเป็นสัดส่วนให้เหมาะสมตามความเหมาะสมแห่งความเป็นพระเป็นเณรของเรา ไม่ใช่เรารู้จักกับใครแล้วเราจะไปหาเค้าที่กุฏิได้ นี่ไม่ได้นะ พวกผู้หญิงก็เหมือนกัน มาในเขตพระไม่ได้ จะไปในเขต พระได้ก็ไปในเขตกุฏิของหลวงพ่อกว้างใหญ่ เพราะที่นั่นเป็นเขตของที่ส่วนรวม ไปได้ทั้งพระทั้งโยม แต่ที่ของพระนะ ผู้หญิงไม่ควรเข้าไป เป็นส่งอาหารพระป่วยอย่างนี้ก็ต้องมอบหน้าที่ให้ผู้ชาย หรือพระเณรผู้ดูแลพระป่วย พระอาพาธเท่านั้น

พระเราเณรเราละ นิสสัยเก่านั้นมันยังไม่ละเอียดเหมือนนิสสัยของพระพุทธเจ้า เราต้องพากันมาถือนิสสัยของพระพุทธเจ้านะ เพื่อดูแลเสนาสนะ กุฏิ วิหาร ลานเจดีย์ ถนนหนทางภายในวัด ห้องน้ำห้องสุขา นิสสัยเก่าของเราทุก ๆ คนนะมันคงไม่ละเอียดเหมือนนิสสัยของพระพุทธเจ้าแน่นอน นี่คือข้อวัตรข้อปฏิบัติในเสนาสนะวัตรของพระเณรเราทุกคน พระเณรทุกคนต้องเอื้อเฟื้อต้องปฏิบัติไม่ให้ขาดตกบกพร่อง เพื่อเอาเสนาสนะวัตรมาประพฤติมาปฏิบัติให้มันเป็นศีลเป็นธรรมเป็นอริยมรรค

ถ้าใครไม่เอื้อเฟื้อ พระรูปนั้นก็ต้องอาบัติ ผิดศีล ผิดพระวินัย ถ้าเราปฏิบัติตามเสนาสนะวัตรอย่างละเอียด วัดนั้นก็ถือว่าเป็นวัดที่ประพฤติปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ปฏิบัติสมควรในธรรมที่จะต้องบรรลุนิพพานเป็นเครื่องหมายของพระดี

๙. ชั้นตาฆรวัตร

วัตรปฏิบัติในเรือนไฟ ได้แก่ โรงย้อมผ้า ชักผ้า วัดเรามีห้องอบยาสมุนไพรเพิ่มมาอีก

พระณเรเราต้องพร้อมเพรียงสมัคสมานสามัคคีพากันดูแลรักษาโรงย้อม ทำความสะอาด จัดสถานที่ให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ไม่ให้สกปรกรกรุงรัง เตาไฟเราก็ต้องให้สะอาดอยู่ตลอดเวลา ภาชนะที่ต้มน้ำแกนขนุนต้องสะอาดอยู่ตลอดเวลา ฟืนสำหรับเอามาทำเชื้อเพลิงก็ต้องตัด จัดเก็บให้เป็นระเบียบเรียบร้อยไว้อย่างสวยงาม ถ้าฟืนไม่มีก็ต้องไปจัดหา ขวนขวายมาเพื่อเตรียมไว้ให้พร้อมในการใช้งานวัด เราจะซักย้อมผ้าวันโกน หรือก่อนวันพระ

ประเทศไทยของเราพระส่วนใหญ่จะเป็นพระวัดบ้านพระวัดอยู่ในเมืองจะใช้ผ้าไตรจีวรที่เค้าจำหน่ายอยู่ตามร้านค้า ทางโรงงานเค้าย้อมเค้าตัดเพื่อจัดจำหน่ายพระที่ใช้แกนขนุนจะมีเพียงพระวัดป่า พระวัดป่าจะเอาผ้าขาวมาตัดเย็บจีวรย้อมสีแกนขนุนเหมือนครั้งพุทธกาล

ครั้งพุทธกาลนะ พระจะตัดเย็บผ้าสบง จีวร สังฆาฏิ ย้อมกันเองทุกรูป พระที่บวชเข้ามาต้องตัดเย็บผ้าสบง จีวร สังฆาฏิเป็นทุกรูป สมัยก่อนนั้นไม่มีจักรเย็บ ต้องเย็บด้วยเข็มและด้าย ส่วนใหญ่จะทำเป็นครั้งคราว เช่น หลังออกพรรษาจะให้พระรับผ้ากฐิน ทำกฐินกัน ตัดเย็บกัน พระพุทธเจ้าก็ยังช่วยพระสาวกเย็บผ้าเลย สมัยครั้งพุทธกาลนะ จึงได้มีโรงไฟ โรงย้อมผ้า ชักผ้า นี่คือข้อวัตรปฏิบัติของพระพุทธรูปเจ้านะ ที่ท่านประธานให้กับพระ

เราบวชมา เราก็ได้ปฏิบัติตามพระพุทธเจ้า นี่ถือว่ามีบุญใหญ่มีอานิสงส์ใหญ่ เราถึงช่วยกันดูแลรักษาโรงไฟ เตาย้อมผ้าชักผ้า ภาชนะต้มน้ำแกนขนุน แกนขนุนที่ต้ม เอาน้ำฝาดออกสีเหลืองหม่นนะ เราต้มเอาน้ำมันจืดแล้ว ต้องจัดเก็บให้เป็นระเบียบเรียบร้อย เวลามันแห้งเราอาจจะมาต้มอีกสักครั้งหนึ่งก็ได้ในเวลาชักผ้า



ครั้งพุทธกาลนะ เวลาซักผ้านี้ละ แคะซักด้วยน้ำแค้นขนุน ไม่ได้ซักด้วยแป๊ป ด้วยสบู่ น้ำยาซักผ้าสมัยใหม่เหมือนทุกวันนี้ ทุกวันนี้ก็มีเครื่องซักผ้า พระวัดบ้าน พระวัดในเมืองท่านถึงไม่รู้เรื่องตัดผ้า เย็บผ้า ย้อมผ้า เป็นพระของเรา นี่ละ ต้องตัดเย็บผ้าจีวรเป็น ย้อมผ้าเป็น ซักผ้าเป็นทุก ๆ รูป ถ้าเราไม่ทรงไว้ไม่เป็นปฏิบัติไว้ อริยะประเพณีมันก็ต้องหายไปนะ

พระวัดบ้านวัดในเมืองก็มองเห็นว่าเป็นเรื่องแปลก ๆ ไปว่าทำไมพระวัดป่าใช้ผ้าสีอย่างนั้น สีแบบนี้แหละคือสีที่พระพุทธเจ้าใช้และทรงประทานให้ใช้ นี่คือนีลสีดั้งเดิม แต่ละประเทศสีก็จะเพี้ยน ๆ กันไปบ้าง

พระณรอย่าไปคิดว่ามีโรงย้อมผ้า ซักผ้ามันทำตัวให้ลำบากเปล่า ๆ เพราะสมัยใหม่ แคะมีเครื่องซักผ้าให้ใช้ ไม่ต้องไปยากลำบาก เราปฏิบัติไว้ ทรงไว้แห่ง ทรงไว้แห่งธรรมวินัย ของพระพุทธเจ้านั้นมันดีแล้ว ประเสริฐแล้วนะ เพราะว่าครั้งพุทธกาลพระพุทธเจ้าพาเราทำอย่างนี้แหละนะ มันมีข้อวัตรมีข้อปฏิบัตินะมันดี ที่เราจะได้สร้างบารมีให้มันละเอียดลออมากขึ้น

ก่อนที่พวกเราจะมาบวช เราทุกคนนะเป็นคนแก่เห็นตัว ขี้เกียจขี้คร้าน มั่งง่าย เรามาเป็นพระ เราต้องขยัน



อดทน รับผิดชอบตามอริยมรรคมีองค์แปดประการ เพราะมนุษย์เราหรือสัตว์ทั้งหลายทั้งปวงในโลกนี้คือ ผู้ที่เห็นแก่ตัว ตกอยู่ในความขี้เกียจ เบียดเบียนมนุษย์ด้วยกัน เบียดเบียนสัตว์เล็กสัตว์ใหญ่ สัตว์น้ำสัตว์บก เราดูภาพรวม เราดูวงจรของชีวิตมนุษย์ ชีวิตของสัตว์โลก นี้อยู่มั่งตั้งอยู่ในความเบียดเบียน ตั้งอยู่ในความเพลิดเพลिन ตั้งอยู่ในความประมาท เรียกว่าตั้งอยู่ในสังขตญาณแห่ง ความเห็นแก่ตัว นี่เป็นวงจรแห่งการเวียนว่ายตายเกิด เรามาบวชเราต้องมาฝึกนิสัยเพื่อละความเห็นแก่ตัว

อย่างที่เราอยู่ติดกับเขาใหญ่ อุทยานแห่งชาตินี้แหละ เราก็พากันไปป่นว่า พวกช่าง พวกสัตว์ป่ามันออกมา
บกวณชาวบ้าน ออกมากินของที่ชาวบ้านเค้าปลูก เรามันมีความเห็นแก่ตัวมาก เรายี่แหละเป็นคนมาบกวณสัตว์ป่า
มาตัดไม้ทำลายป่า ปลูกบ้าน ทำการเกษตร ดงพญาเย็นทั้งหมดนี้แหละ เค้าเรียกว่ามันเป็นสถานที่ของสัตว์ป่าเค้า
ประชาชนหลาย ๆ จังหวัดที่มาอยู่ใกล้ ๆ คือพากันมาเบียดเบียนเค้า แล้วกลับมาเค้ามาบกวณเรา มากินพืชไร่ของเรา
เราพากันมองดี ๆ นะ น่าจะคิดว่าพวกสัตว์ป่านานาพันธุ์ เค้าปลูกผักผลไม้ไม่เป็น เค้ามากินพืชผลเราก็ถือว่าเราก็ได้
บุญได้กุศลด้วยที่เค้ามากินพืชไร่ของเรา

ถ้ามองด้วยความเป็นธรรมความยุติธรรม เราถึงพากันมาขยัน มาเสียสละเพื่อปฏิบัติวัตรในโรงไฟของเราให้มัน
สมบูรณ์ เพื่อสืบทอดต่อยอดพระพุทธศาสนา ถ้าไม่อย่างนั้นสิ่งดี ๆ มันก็ต้องหมดไปหายไปในที่สุตนะ

พระผู้ที่บวชมาก่อนต้องเป็นหลักให้กับพระผู้ที่บวชใหม่
ปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างแบบอย่าง พาปฏิบัติ บอกสอน เพราะ
พระเณรที่บวชใหม่นั้นยังไม่มีรู้เรื่อง พระที่บวชมาต้องเอื้อเพื่อ
ปฏิบัติในโรงไฟทุกรูป ให้เป็นงาน สับแก่นขนุน เก็บแก่นขนุน
วิธีก่อไฟ ตัดไฟ ตั้งน้ำต้มน้ำร้อน เวลาเลิกจากการชักย้อม
ต้องเก็บแก่นขนุน ล้างภาชนะ ทำความสะอาดทั้งเตา
ทั้งภาชนะตลอดสถานที่ให้สะอาดเป็นระเบียบเรียบร้อย
ทุกครั้ง ตลอดถึงรอบ ๆ อาคารโรงย้อมต้องสะอาด
เพราะคนรุ่นใหม่ี่แหละ ก่อไฟตัดไฟไม่เป็น ดูแลรักษา
ความสะอาดก็ไม่เป็น อยู่ที่บ้านก็อาศัยแต่พ่อแม่ อาศัยแต่คนใช้



วันไหนเราจะซักผ้า ย้อมผ้าต้องเตรียมตัวไว้ให้พร้อมตั้งแต่เช้า ประกาศให้พระทุกท่านรับทราบว่ามันวันนี้เราจะซักย้อมจีวร แต่งตั้งให้ใครเป็นผู้ที่ก่อไฟติดไฟส่วนใหญ่พระเณรเรานะ เห็นแก่ตัว มักง่ายนะ เวลาเค้าต้มแก่นขนุนก็ถือผ้ามาซัก ซักเสร็จแล้วก็กลับกุฏิโดยไม่ได้ช่วยเหลือคนอื่น อย่างนี้ไม่ใช่ ไม่ถูกต้อง ไม่ใช่ธรรม ไม่ใช่วินัย เป็นความเห็นแก่ตัว ไม่ใช่พระปฏิบัติธรรม เป็นพระที่เห็นแก่ตัว

เวลาเราไปซักผ้าย้อมผ้านะ ต้องพากันรักษาความสงบ อย่าไปพูดคุยกันเสียงดัง มันขาดสตินะที่พูดเสียงดัง ดังนั้นถ้าไม่จำเป็นไม่ต้องพูด หรือจำเป็นที่จะพูดก็พูดให้ได้ยินสักเก้าเมตรสิบเมตรก็พอ

ผ้าที่เราซักเราย้อมตากแดด เราอย่าไปปล่อยทิ้งจนแห้ง เราต้องคอยดูแลผ้า ขยับผ้า เพื่อไม่ให้เป็นรอยเชือก เราต้องเอื้อเพื่อในการตากผ้า ย้อมผ้า เก็บผ้า ต้องฝึกพับผ้าจีวรให้เป็น พับผ้าสังฆาฏิให้เป็น ผ้าสบงจีวรสังฆาฏินะ ต้องพับให้เป็นระเบียบเรียบร้อย ผ้าจีวรนะ เป็นบริวารที่ทุกคนต้องให้ความเคารพบูชา เพราะเป็นธงชัยของพระอรหันต์ เป็นธงชัยของพระพุทธเจ้า ถ้าใครครองผ้าทุกคนเค้าให้ความเคารพนับถือ กราบไหว้ ทุกท่านทุกคนต้องเคารพในผ้า



๑๐. วัจกุฎีวัตร

ข้อวัตรปฏิบัติเกี่ยวกับห้องน้ำห้องสุขา พระเณรเราต้องรักษาความสะอาด ห้องน้ำห้องสุขานี้ต้องสะอาดเทียบเท่ากับห้องนอน จะเป็นห้องน้ำห้องสุขาภายในกุฏิ หรือห้องน้ำห้องสุขาในที่ส่วนรวมนี้ต้องสะอาด วัดเราก็ต้องเป็นตัวอย่างแบบอย่าง เป็นแม่พิมพ์แบบพิมพ์ให้กับประชาชน ห้องน้ำห้องสุขานี้เป็นที่รองรับสิ่งสกปรกโสโครก วันหนึ่งควรจะทำความสะอาดอย่างน้อยวันละสามครั้ง ถ้าคนใช้เยอะ ๆ ก็น่าจะมากกว่านั้นมันถึงจะสะอาดได้



การดูแลรักษาห้องน้ำห้องสุขานี้ เครื่องสุขภัณฑ์ที่เป็นกระเบื้อง พระเณรต้องทะนุถนอมอย่างละมุนละไม อย่าไปทำรุนแรงในการทำความสะอาด จะทำให้กระเบื้องหลุดเป็นรอย อย่าไปใช้เคมีน้ำยาที่กัดกราบสกปรก ทำให้สุขภัณฑ์เสียหาย น้ำยาล้างห้องน้ำบางที่เป็นน้ำยาที่กัดกระเบื้องทำให้กระเบื้องเสียหาย การดูแลรักษาห้องน้ำห้องสุขานี้มีบุญใหญ่มีอานิสงส์ใหญ่ เราจะได้พิจารณากรรมฐาน ว่าร่างกายของมนุษย์นี้มันไม่ใช่ของสวยงาม มีแต่สิ่งปฏิกูลสกปรกโสโครก น่าขยะแขยงจะให้เราเบื่อหน่ายคลายความหลง เพราะเราทุก ๆ คนนั้น ไม่อยากทำความสะอาดห้องน้ำห้องสุขา

การทำความสะอาดห้องน้ำห้องสุขานี้ควรมีผ้าปิดจมูก แล้วก็ถุงมือถุงเท้าที่ป้องกันเชื้อโรคได้ ถ้าไม่มีก็ต้องจัดหามาเพื่อความปลอดภัย ห้องน้ำส่วนรวมนี้ให้จัดหาสบู่ล้างมือ กระดาษทิชชู รองเท้าสำหรับเดินเข้าออกห้องน้ำห้องสุขา ในห้องสุขาต้องมีถังขยะ ขยะในห้องสุขาต้องเอาไปทิ้งทุกวัน

ห้องอาบน้ำสรงนํ้านะ พระพุทธเจ้าท่านไม่ให้เราปัสสาวะราดลงบนพื้น ถ้าปัสสาวะราดลงบนพื้นแล้วห้องนํ้านั้นจะมีกลิ่นเหม็นนะ ถึงแม้เราจะล้างให้สะอาดมันก็ยังมียกกลิ่น ห้ามปัสสาวะราดลงในห้องนํ้าเป็นเด็ดขาด ผิดศีล ผิดพระวินัยอย่าทำนะ

ให้ดูแลถึงส้วม ฝาส้วม ถ้ามีรูแตกจะทำให้ยุงเข้าไปอยู่ พวกยุงส่วนใหญ่ถ้าเราดูแลถึงส้วมไม่ดี มันจะเกิดจากถึงส้วม ยุงตัวใหญ่ ๆ ที่มากัดเรานั้นเกิดจากถึงส้วม ต้องใช้ปูนยา ปูนซีเมนต์ให้มันรั่วมันแตก

ส้วมทุกส้วมให้ใช้นํ้ายาอีเอ็มเทลงในโถส้วมแล้วก็กดชักโครกตาม เพื่อจะได้ไม่ให้ส้วมมีกลิ่นเหม็น ห้องสุขาจะได้ลดกลิ่นเหม็นลง เดือนนึงควรจะใส่อีเอ็มสักครั้งสองครั้ง ครั้งหนึ่งก็หนึ่งช้อนโต๊ะสองช้อนโต๊ะต่อโถส้วม

ทำความสะอาดพื้นห้องนํ้าห้องสุขาต้องเช็ดให้แห้งด้วยไม้ถูพื้นหรือด้วยมือ ถ้าเราไม่เช็ดเวลาเค้าเข้าไปเหยียบก็เหมือนกับเรายังไม่ได้ทำความสะอาด

คตินี้ได้อธิบายวัตร ๑๔ มาถึงข้อที่ ๑๐ ก็พอสมควรแก่เวลา ขอสมมุติยุติไว้เพียงเท่านี้เป็นข้อวัตรปฏิบัติของพระพุทธเจ้าตั้งแต่สมัยโบราณกาล ผู้ได้ยินได้ฟังก็ถือว่าเป็นบุญเป็นกุศล พร้อมทั้งจะได้ประพฤติได้ปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าก็ยิ่งบุญใหญ่ได้อานิสงส์มาก



วันนี้จะได้บรรยายเรื่องวัตร ๑๔ เพื่อพระจะได้เข้าใจเอามาใช้ เอามาปฏิบัติตามพระวินัย ในการประพฤติพรหมจรรย์ เป็นแนวทางพอสังเขป ๔ ข้อ ได้แก่ข้อที่

๑๑. อุปัชฌายวัตร (วัตรปฏิบัติต่อพระอุปัชฌาย์)

๑๒. สัทธวิहारิกวัตร (ข้อปฏิบัติต่อสัทธวิहारิก)

๑๓. อาจารย์วัตร (ข้อปฏิบัติต่ออาจารย์)

๑๔. อันเตวาสิกวัตร (ข้อปฏิบัติต่ออันเตวาสิก)

ข้อ ๑๑ ๑๒ ๑๓ และ ๑๔ ถือว่าเป็นธรรมะหมวดเดียวกัน บรรยายรวม ๆ กันไป เพื่อให้เข้าใจในภาคประพฤติภาคปฏิบัติ

ข้อที่ ๑๑ ได้แก่อุปัชฌายวัตร เป็นวัตรปฏิบัติเพื่อดูแลอุปฐากอุปถัมภ์พระอุปัชฌาย์ เพื่อบำเพ็ญบารมี
เรื่องความกตัญญูกตเวทิตะ

มนุษย์เราคือผู้ที่ประเสริฐ เป็นผู้ที่อยู่ในคุณธรรมคือกตัญญูกตเวทิตะ พระพุทธเจ้าคือผู้ที่ตั้งมั่นในกตัญญูกตเวทิตะ
ทุกภพทุกชาติ ที่ท่านบำเพ็ญพระบารมีทุกภพทุกชาติ แม้แต่ชาติสุดท้ายท่านก็บำเพ็ญกตัญญูกตเวทิตะเสด็จไป
ชั้นดาวดึงส์เพื่อโปรดพระมารดาอยู่บนสรวงสวรรค์

มนุษย์เรานี้ประเสริฐกว่าสัตว์ทั้งหลายก็คือน่าจะเป็นผู้ที่กตัญญูกตเวทิตะ

หลวงปู่ชา สุภทฺโท สมัยท่านบวชใหม่ที่วัดบ้าน ท่านก็เรียนหนังสือนักธรรมตรี โท เอก ขณะที่ท่านเรียนนักธรรม
เอกอยู่นั้น โยมพ่อท่านป่วย อีกไม่กี่วันที่จะสอบนักธรรมเอก ท่านสละสิทธิ์จากการสอบนักธรรมเอกเพื่อมาดูแลพ่อ
ป่วย โยมพ่อได้พูดกับท่านว่า **“พระอย่าสึกนะ ให้บวชปฏิบัติจนตาย”** ท่านก็รับปากโยมพ่อท่านว่าไม่สึก จะตั้งอก
ตั้งใจปฏิบัติธรรมเพื่อพ่อแม่

หลังจากที่ได้ประชุมเพลิงโยมพ่อแล้ว ท่านก็ออกประพฤติปฏิบัติ แสวงหาครูบาอาจารย์ ประพฤติปฏิบัติจนได้
บรรลุนิพพาน แล้วท่านก็มีความกตัญญูกตเวทิตะกลับมาบ้าน มาตั้งวัดหนองป่าพง เพื่อโปรดโยมมารดา และประชาชน
บ้านเกิด และบ้านใกล้เคียง เอาโยมแม่มาบวชเป็นแม่ชี สั่งสอนจนแม่ได้เข้าถึงคุณธรรมตามพระธรรมคำสั่งสอน
ของพระพุทธเจ้า

สมัยก่อน พ.ศ.๒๕๐๐ นะ ประเทศไทยยังไม่ได้มีการพัฒนา เรื่องอาหาร การอยู่การฉันทกตัญญูกตเวทิตะ
ไม่เหมือนสมัยทุกวันนี้ พระก็ต้องแบ่งอาหารกันฉัน สำหรับข้าวนั้นไม่ต้องแบ่งเพราะว่ามันเยอะ ก็ให้เอาข้าวได้ตาม
อริยาศัย ส่วนกับข้าวก็ต้องแบ่งให้เท่า ๆ กันหมด วันไหนได้อาหารน้อยก็ต้องแบ่งกันน้อย ถ้ามีกล้วยอย่างนี้แหละ
มันน้อยก็ต้องหั่นลูกหนึ่งหลายชิ้น ไปบิณฑบาตกลับมาต้องเอามารวมกันก่อน เพื่อจะได้แบ่งให้เท่า ๆ กันของที่เค้านำ
ถวายทั้งหมดนะ ต้องเป็นของกลาง เพื่อจะแบ่งให้ทุก ๆ คน เท่า ๆ กันนะ

การบวชการปฏิบัตินะ หลวงปู่ชา ท่านพาพระพาเถรมุ่งมรรคผลพระนิพพาน

อาหารที่หลวงปู่ชาได้รับส่วนแบ่งจากพระ ท่านก็เอามาแบ่งให้โยมแม่ของท่านที่มาบวชเป็นแม่ชีอีก พระเถรก็ส่งสารหลวงปู่ชานะ เลยได้ประชุมสงฆ์ว่า เราควรแบ่งอาหารส่วนหนึ่งให้โยมแม่ของหลวงปู่ชา เพราะหลวงปู่ชานั้นท่านเป็นพระกตัญญูกตเวที อาหารที่ท่านได้ส่วนแบ่งจากคณะสงฆ์นั้นไม่พอฉัน นี่คือการจิตใจของหลวงปู่ชา นี่คือการจิตใจของพระอรหันต์ ผู้ที่ตั้งมั่นในกตัญญูกตเวที

หลวงตามหาบัว ญาณสัมปันโน วัดป่าบ้านตาด ท่านก็เป็นพระผู้ที่ตั้งมั่นในกตัญญูกตเวที ท่านไม่อยากจะบวชนะ พ่อแม่สั่งให้บวช ท่านก็บวชตามคำสั่งของพ่อของแม่ ไปปฏิบัติเอาจริงเอาจังจนได้ตรัสรู้ธรรมเป็นพระอรหันต์ ท่านก็เอาโยมแม่ของท่านมาบวชเป็นชีเหมือนกัน “**พระพุทธเจ้า พระอรหันต์คือผู้ที่ตั้งมั่นในกตัญญูกตเวที...**”



เราดูตัวอย่างสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณมกุฎราชกุมาราท่านเป็นผู้ที่ตั้งมั่นในความกตัญญูกตเวที ทุกท่านทุกคนก็พากันรู้ว่า พระเจ้าอยู่หัวนี้คือผู้ที่ตั้งมั่นในกตัญญูกตเวที

เราพากันมาบวชเพื่อกตัญญูกตเวทีต่อพระพุทธเจ้า เพื่อทดแทนคุณแห่งพระศาสนา ในการที่เป็นพระที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบ ปฏิบัติตรง ปฏิบัติเพื่อออกจากทุกข์ ปฏิบัติสมควร แก่การบรรลุมรรค หรือสมควรในการกราบไหว้ของประชาชนคนทั้งหลาย

เรามาบวชเพื่อสืบทอดต่อยอดพระพุทธศาสนา ทรงธรรมทรงวินัยนี้เค้าเรียกว่า สืบทอดต่อยอดพระพุทธศาสนา

เรามาบวชเพื่อทดแทนคุณแผ่นดิน...



เราเกิดมาในแผ่นดินนี้ในโลกนี้ เราต้องมาทดแทนพระคุณแผ่นดิน เรามาทำความดีทุกอย่างเพื่อพระคุณแผ่นดิน เพื่อกตัญญูกตเวทีต่อแผ่นดิน เรามาบวชเพื่อทดแทนพระคุณของพ่อแม่ เพื่อให้พ่อแม่ได้เข้าสู่สวรรค์ มรรคผล พระนิพพาน

การบวชนี้ ถ้าเราบวชแล้วประพฤติปฏิบัติตามธรรมวินัยของพระพุทธเจ้า เราทุกคนจะช่วยเหลือพ่อแม่ได้ ถ้าท่านตกรรกออย่างนี้ท่านก็ได้ขึ้นจากรก ถ้าท่านอยู่บนสรวงสวรรค์แล้วท่านก็ได้เพิ่มความดี เพิ่มบารมี เพิ่มคุณธรรม “ความกตัญญูกตเวทีถึงเป็นเรื่องใหญ่...”

เรามาบวชนะ เราทดแทนคุณของพระพุทธเจ้า ทดแทนคุณแผ่นดิน ทดแทนคุณในหลวง ทดแทนคุณของพ่อแม่ เราอุปัฏฐากอุปัชฌาย์อาจารย์ ผู้ที่บวชไม่สึกผู้นั้นก็จะได้เป็นพระอริยเจ้า ถ้าท่านผู้นั้นสึกไปก็จะได้กลับไปอุปัฏฐากพ่อแม่

เพราะเราทุกคนที่เกิดมานะ มีแต่พ่อแม่ดูแลเรา อุปัฏฐากเรา น้อยมากที่เราได้อุปัฏฐากพ่อแม่ เราเลยคิดว่าแม่เรานี้คือผู้อุปัฏฐาก ผู้รับใช้ของเรา เรายังมีความเห็นผิด เข้าใจผิด เราต้องระลึกถึงพระคุณของพ่อแม่ เพื่อจะได้ดูแลอุปถัมภ์อุปัฏฐากพ่อแม่ จนพ่อแม่หมดลมหายใจ

ถ้าเราพิจารณาด้วยปัญญา เดี่ยวเรากลับบ้านไปเราก็ไปอุปัฏฐากลูกอุปัฏฐากเมีย สืมพ่อแม่แม่ไปหมดนะ คนเรานะสิ่งที่ดี ๆ ถ้าเราไม่ได้ประพฤติปฏิบัติมันก็เก้อมันก็เขิน เพราะเกิดมามันไม่เคยคิดอย่างนี้ พูดอย่างนี้ ทำอย่างนี้ แต่สิ่งที่มีมันไม่ดีนะ มันชอบคิด ชอบพูด ชอบทำแล้วมันก็ไม่เก้อไม่เขินนะ

ข้อวัตรของพระพุทธเจ้านะ ตั้งแต่โบราณกาล พระพุทธเจ้าถึงให้มีอุปัชฌาย์วัตร อาจารย์วัตร นี่เป็นข้อวัตรปฏิบัติเก่า ๆ แบบโบราณ แบบต้นฉบับ

พระเณรทุกรูปต้องมาฝึกทำข้อวัตรปฏิบัติในเรื่องความกตัญญูกตเวที...

เราจะทำเป็นเหมือนวัว เหมือนควายที่อยู่คนละฟากทุ่ง เจ้าของก็อยู่ปลายทุ่งข้างนี้ วัวควายก็อยู่ปลายทุ่งข้างโน้น มองเห็นกันแต่ไม่ได้อยู่ด้วยกัน พระณเรที่ไมกัตถัญญกตเวที ไม่ดูแลอุปัฏฐากอุปัชฌาย์อาจารย์ ก็เปรียบเสมือน วัวควายที่อยู่ปลายทุ่งโน้นๆ มองเห็นไกล ๆ อย่างนี้แหละ

เรามาบวช เราไม่ได้ดูแลอุปถัมภ์อุปัฏฐากครูบาอาจารย์ ทำอย่างนี้เสียหายนะ เพราะเราทิ้งอริยมรรค เราทิ้งข้อวัตรปฏิบัติ เพราะเรายังไม่ได้ฟังวัตร ๑๔ ข้อ ๑๑, ๑๒, ๑๓ และ ๑๔ นี้ เราได้ฟังแล้วก็ให้พากันสำนักสำเหนียก

ความใกล้ชิด ดูแลอุปถัมภ์อุปัฏฐาก นวดเนื่อนวดตัว มันเป็นธรรมที่ใกล้ชิด ทำให้เราคุ่นเคย ถ้าเราไม่ดูแลอุปถัมภ์อุปัฏฐาก เปรียบเสมือนลูกเรากลอดออกมาแล้วก็บริจาคให้เค้าไปเลี้ยงเพราะเค้าไม่มีลูก มันก็ห่างเหิน ไม่มีความผูกพัน เราก็ไม่ได้รับเอานิสัยที่ดี ๆ จากพ่อจากแม่ จากพระพุทธเจ้า จากอุปัชฌาย์อาจารย์ที่เป็นพระอริยเจ้านะ

ทุกคนนั้นเห็นแก่ตัวนะ อยู่ที่บ้านก็ทำให้พ่อแม่ลำบาก ชี้เกียจซื้อข้าว นอนตื่นสาย ชอบกิน ชอบเล่น ชอบเที่ยว เอาแต่ใจตัวเอง เอาแต่อารมณ์ตัวเอง มาอยู่วัดมันก็ถือเอานิสัยเก่า ไม่อยากทำวัตรเช้า ทำวัตรเย็น นั่งสมาธิ ทำวัตร สวดมนต์ ทำข้อวัตร ทำกิจวัตร ไม่อยากอุปถัมภ์อุปัฏฐากอุปัชฌาย์อาจารย์ วันหนึ่ง ๆ ก็ปล่อยเวลาผ่านไปเป็นวัน ๆ แถมยังแอบเล่นโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ตเฟซบุ๊ก ทำอย่างนี้ไม่ได้นะ ไม่ถูกนะ เสียหายนะ เสียหายมาก ปล่อยให้เวลาดี ๆ โอกาสดี ๆ อย่างนี้มันผ่านไปได้อย่างไร คึนวันมันผ่านไปเราไม่สามารถเอานั่นกลับมาได้ ปัจจุบันนี้นะคือปัจจุบัน ธรรม ปัจจุบันนี้คือการปฏิบัติธรรม เพื่อตั้งอยู่ในความไม่ประมาท ไม่เพเลิดเพลิน

เราทุก ๆ คนจะต้องเอาใจใส่ ต้องแก้ไข ปรับปรุงใจตัวเองให้มันมีความเห็นถูกต้อง เข้าใจถูกต้อง เราจะได้ปฏิบัติถูกต้อง ปรับปรุงวาจา กิริยามารยาท ให้มันสวยงาม ประพฤติการกระทำของเราละ เพราะว่าพระพุทธเจ้านั้น เป็นเพียงผู้บอกผู้สอน พ่อแม่ครูบาอาจารย์ก็เป็นเพียงผู้บอกผู้สอน ผู้ที่ประพฤติผู้ที่ปฏิบัติก็คือตัวของเราเอง

การฝึกกิเลสฝืนอารมณ์ของตัวเองนะ เป็นสิ่งที่ดีมาก ประเสริฐมาก มีบุญใหญ่ มีอานิสงส์ใหญ่ บารมีสิบทัศนะไม่มีอะไรที่เราตามใจ อริยมรรค มีองค์แปดประการนะ ไม่มีอะไรที่เราตามใจเลย

เราทุกคนต้องมาปรับปรุงตัวเอง แก้ไขตัวเอง เราจะได้คิดว่าตัวเองมี บุญน้อย มีวาสนาน้อย วาสนานะมันมีมากทุกคน บุญนะมันมีมากทุกคน ที่มันมีไม่มาก คือมันไม่ได้ประพฤติ มันไม่ได้ปฏิบัตินะ

เราทุกคนต้องหายพยศ ลดมานะ ละทิฏฐิ อย่าเป็นคนมีทิฏฐิมาก มานะมาก เอาแต่ใจตัวเอง อารมณ์ตัวเอง ไม่ได้... ต้องกลับมาหาธรรมวินัย กลับมาหาความ กตัญญูทุกเวทีย ไม่มีอะไรที่จะเสียหายมากไปกว่าที่เรามีความเข้าใจผิด มีความเห็นผิด

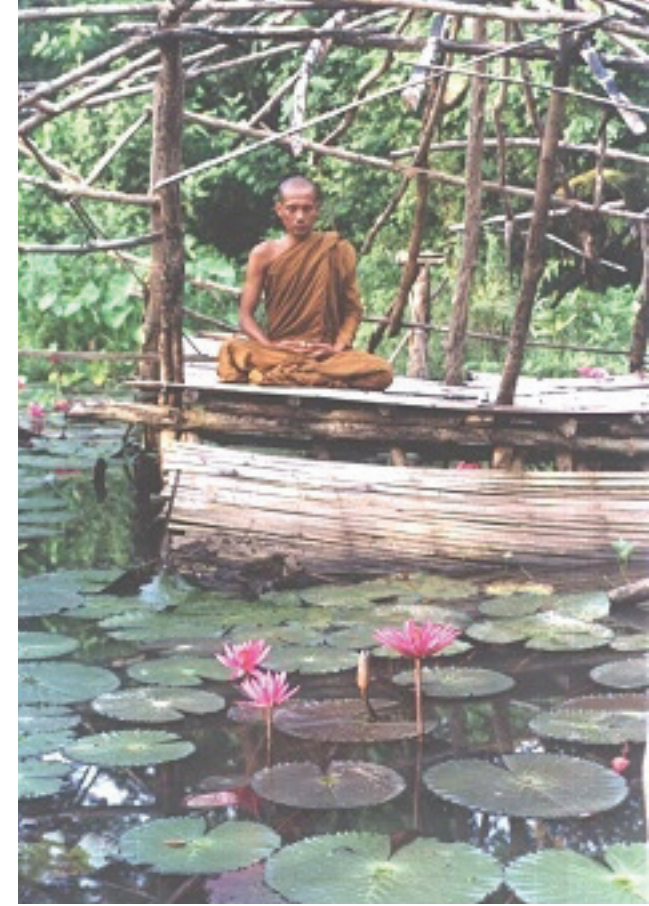
ธรรมะของพระพุทธเจ้านี้จะช่วยจัดการเราจากมืดให้เป็นสว่าง จากสิ่งที่ไม่ดี ให้มันดี

พระพุทธเจ้าคือกัลยาณมิตร พระอุปัชฌาย์อาจารย์คือกัลยาณมิตร เราอย่าได้เอาเปรต เอาผี เอายักษ์ เอามาร เอาเดรัจฉาน เป็นกัลยาณมิตร

อุปัชฌาย์อาจารย์ พระพุทธเจ้าให้เป็นผู้ที่ตั้งอยู่ในปุชณียบุคคล บุคคลที่ควรได้รับความเคารพนับถือไว้วางใจ ตั้งอยู่ในพรหมวิหารทั้งสี่ ได้แก่ ความเมตตา ความกรุณา ความมุทิตา อุเบกขา

อุปัชฌาย์อาจารย์ต้องเดินตามรอยของพระพุทธเจ้านะ

พระพุทธเจ้าคือผู้ที่เสียสละ พระพุทธเจ้าคือผู้ให้





พระพุทธเจ้านั้นคือผู้ที่ตั้งอยู่ในบารมีสิบทัศ
เบื้องต้น ยี่สิบทัศอย่างกลาง สามสิบทัศอย่างละเอียด

พระพุทธเจ้านั้นคือผู้ที่เดินตามอริยมรรคมี
องค์แปดประการ ท่านปฏิบัติเป็นตัวอย่างแบบอย่าง

เรามองดูพระพุทธเจ้านะ... พระพุทธเจ้าท่าน
เสด็จออกบวช ท่านละทุกสิ่งทุกอย่าง ไม่รับเงินรับ
ทองรับธนบัตร รับเองหรือให้ผู้อื่นเก็บไว้เพื่อตน
ท่านฉันอาหารวันหนึ่งเพียงหนเดียว ไม่ใส่รองเท้า
กางร่ม มีความสันโดษ มักน้อยอยู่ตามโคนไม้
เรือนว่าง ถ้ำ เจือมผา นุ่งห่มผ้าบังสุกุล ที่เคঁาพันศพบ
อยู่ตามป่าช้า

ผู้ที่เสียสละนั้นคือพระพุทธเจ้า
ผู้ที่รับผิดชอบในสิ่งที่ดี ๆ นั้นคือพระพุทธเจ้า
ผู้ที่ขยันอดทนนั้นคือพระพุทธเจ้า
ผู้ที่มีแต่ความเมตตา มีแต่ความกรุณานั้น
คือพระพุทธเจ้านะ จิตใจของพระพุทธเจ้านั้น
เป็นจิตใจที่เปรียบเสมือนมหาสมุทร
มีความเมตตา มีความกรุณา
มีความมุทิตาที่กว้างใหญ่ไพศาล
ไม่เอาการกินนอนพักผ่อนเป็นความสุขนะ

จิตใจของพระพุทธเจ้านั้นเป็นจิตใจสาธารณะ เป็นจิตใจส่วนรวมนะ ไม่มีอะไรเห็นแก่ตัว มีความเมตตาตามมนุษย์ สัตว์เหมือนกันหมด มีความรัก มีความสมัคปรมาณสามัคคี ไม่แบ่งแยก ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ไม่ถือชั้นวรรณะ ลักษณะอย่างนี้คือจิตใจของพระพุทธเจ้า

พระผู้ที่เป็นอุปัชฌาย์อาจารย์ต้องทำจิตใจให้เหมือนพระพุทธเจ้า พยายามเดินตามรอยของพระพุทธเจ้า

พระผู้ที่เป็นอุปัชฌาย์อาจารย์นั้น คือผู้ที่เป็นตัวอย่างแบบอย่างในการประพฤติ การปฏิบัติพรหมจรรย์ของ สิกขีวิหาริก เพื่อให้ผู้ที่มาบวชผู้ที่มาอยู่ด้วยได้ถือนิสัยเอาเป็นตัวอย่างแบบอย่าง

พระพุทธเจ้าท่านไม่อนุญาตให้อุปัชฌาย์หรืออาจารย์เป็นผู้รับเงิน รับทอง หรือรับธนบัตร หรือให้ผู้อื่นเก็บไว้ เพื่อตน ไม่มีที่ไหนที่พระพุทธเจ้าให้อุปัชฌาย์อาจารย์รับเงิน รับทอง รับธนบัตรไว้เพื่อตน ปัญหาใหญ่ ๆ ที่ทำให้ โลกนี้มีปัญหา ปัญหาเรื่องแก่งแย่งทรัพย์สิน

พระเราคือผู้ที่มีความเห็นถูกต้อง
เข้าใจถูกต้อง
ผู้ปฏิบัติถูกต้อง



อุปัชฌาย์อาจารย์ต้องเป็นตัวอย่างแบบอย่าง เพราะว่า พ่อเป็นอย่างไร ลูกมันก็เป็นอย่างนั้น แม่เป็นอย่างไรลูกมัน ก็เป็นอย่างนั้น



ในข้อสอบของพระอุปัชฌาย์ถึงว่า ศาสนาเสื่อมเพราะอะไร..? ศาสนาเสื่อมเพราะว่าพระอุปัชฌาย์ไม่ปฏิบัติตามพระธรรมพระวินัย ไม่มุ่งมรรคผลพระนิพพาน ครูบาอาจารย์ประธานสงฆ์ไม่ประพฤติไม่ปฏิบัติตามพระธรรมพระวินัย กุลบุตรลูกหลานก็ไม่ได้เห็นเป็นตัวอย่างแบบอย่าง



พระเราก็เหมือนกันนะ ผู้ที่บวชเก่าบวชหลายปีนี้ พระวินัยต้องเคร่งครัด ข้อวัตรปฏิบัติต้องเคร่งครัด ต้องดี เพื่อพระรุ่นน้อง ๆ จะได้เอาเป็นตัวอย่างแบบอย่าง เราประพฤติปฏิบัติเราก็ได้ดี แล้วก็ผู้รู้ ผู้เห็น ผู้ปฏิบัติตามเค้าก็ได้ดี



พระพุทธเจ้าน่าจะท่านตรัสว่า... ในอนาคตจะมีผู้ที่เข้ามาบวชที่ไม่ได้มุ่งมรรคผลนิพพาน จะมาเอาพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือทำมาหาเลี้ยงชีพ เป็นที่อยู่อาศัย จะมารับเงิน รับทอง รับธนบัตร กินแล้วนอนพักผ่อนจำวัด มารับปัจจัยไทยทานกับประชาชน ทุก ๆ วันนี่ก็มีมาก พระประเภทนี้ก็มีมากกว่าพระที่ปฏิบัติดีปฏิบัติชอบ ที่มุ่งมรรคผลนิพพาน ถ้าคิดเป็นเปอร์เซ็นต์แล้ว น่าจะเก้าสิบห้าเปอร์เซ็นต์สำหรับพระที่เอาพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือทำมาหาเลี้ยงชีพนี้

พระไฉน ได้ฟัง ได้รับรู้แล้วก็ให้พากันทำใจเฉย ๆ
นี่มันเป็นเรื่องปกติเป็นเรื่องธรรมดาว่าในโลกนี้เมื่อมันมี
ของจริงมันก็ต้องมีของปลอม ถ้าเราจะไปคิดให้เป็นเหมือน
ที่เราต้องการให้มีแต่พระมั่งมรรคผลนิพพานนั้น เราทุกคน
คงจะเครียดเป็นประสาทกันแน่ หรือหนักไปกว่านั้นอีก
คือเป็นโรคจิตนะ

พระทุกรูปต้องเอาปัญญาออกมาใช้งาน ออกมาทำงาน
เพราะว่าอริยมรรคทุกข้อนะ มีปัญญาประกอบด้วยสำหรับ
ทำงานทั้งหมดนะ



การมาบวชพระของเราทุกคนนะ พระพุทธเจ้าไม่ให้เรามุ่งสวรรค์นะ ให้มุ่งพระนิพพานอย่างเดียว ถ้าเราไป
ไม่ถึงพระนิพพาน สวรรค์เราต้องได้แน่ ๆ อยู่แล้ว ต้องตั้งใจว่าเราบวชมาเพื่อมรรคผล เพื่อพระนิพพาน

เราทุก ๆ คนนะเปรียบเสมือนเราตกอยู่ในท่ามกลางมหาสมุทรที่มองไม่เห็นฝั่ง เดียวนี้นะ ที่เราจะเข้าถึงฝั่งได้
ก็ต้องอาศัยธรรมวินัยของพระพุทธเจ้าเท่านั้น ที่ว่าตกอยู่ในท่ามกลางมหาสมุทรก็ได้แก่ ความไม่รู้ ความไม่เข้าใจ
ความเพลิดเพล็น ความประมาท จิตใจเราตั้งอยู่ในความโลภ ความโกรธ ความหลง เราจะเข้าถึงพระนิพพานได้มี
ทางเดียวคือถือนิสัยพระพุทธเจ้า ปฏิบัติตามพระพุทธเจ้า เราถึงจะพ้นจากการเวียนว่ายตายเกิด เข้าถึงพระนิพพาน
ได้ตั้งแต่เรายังไม่ตาย เรียกว่า ได้พระนิพพานเมื่อตายก่อนตาย

พระพุทธเจ้าท่านอนุโมทนากับเราทุกคนที่มาบวชเพื่อมรรคผลเพื่อพระนิพพาน พ่อแม่ครูบาอาจารย์ท่าน
อนุโมทนากับทุกคนที่เข้ามาบวชเพื่อมรรคผลเพื่อพระนิพพาน เราทุกคนทุกท่านถือว่าเป็นผู้ที่โชคดี ที่ได้มีโอกาส
ได้ประพฤติดำปฏิบัติ



ให้ทุกท่านพากันตั้งอกตั้งใจประพฤติปฏิบัติเต็มที่ ไม่ต้องกลัว อย่างมากก็ไม่เกินตายหรอก เรื่องตายมันเรื่องของร่างกายเพราะร่างกายของเรามันต้องแก่ เจ็บ ตาย พลัดพราก แต่จิตใจของเรานั้น มันไม่ได้แก่ ไม่ได้เจ็บ ไม่ได้ตาย ถ้าเราเข้าใจในธรรม เข้าใจถูกต้อง มีความเห็นถูกต้อง ปฏิบัติถูกต้อง จิตใจของท่านก็จะได้สัมผัสกับพระนิพพาน ด้วยใจของท่านเอง

การบรรยายวัตร ๑๔ ข้อก็ได้จบลงเพียงสังเขปเพื่อจะได้ประพฤติปฏิบัติเพียงเท่านี้

ด้วยพุทธบารมีแห่งองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า จงอำนวยการช่วยเอาคุณพระศรีรัตนตรัย คือคุณพระพุทธเจ้า คุณของพระธรรม คุณของพระอริยสงฆ์ ขอให้ทุกท่านทุกคนจงได้รับพรอันประเสริฐจากพระพุทธเจ้า เข้าถึงมรรคผล นิพพาน ด้วยกันทุกท่านทุกคน ณ โอกาสนี้เทอญ...

โอวาทขององค์หลวงพ่อกัณหา สุขกาโม
เมตตาให้ไว้ ณ วันที่ ๑ สิงหาคม พุทธศักราช ๒๕๖๑

